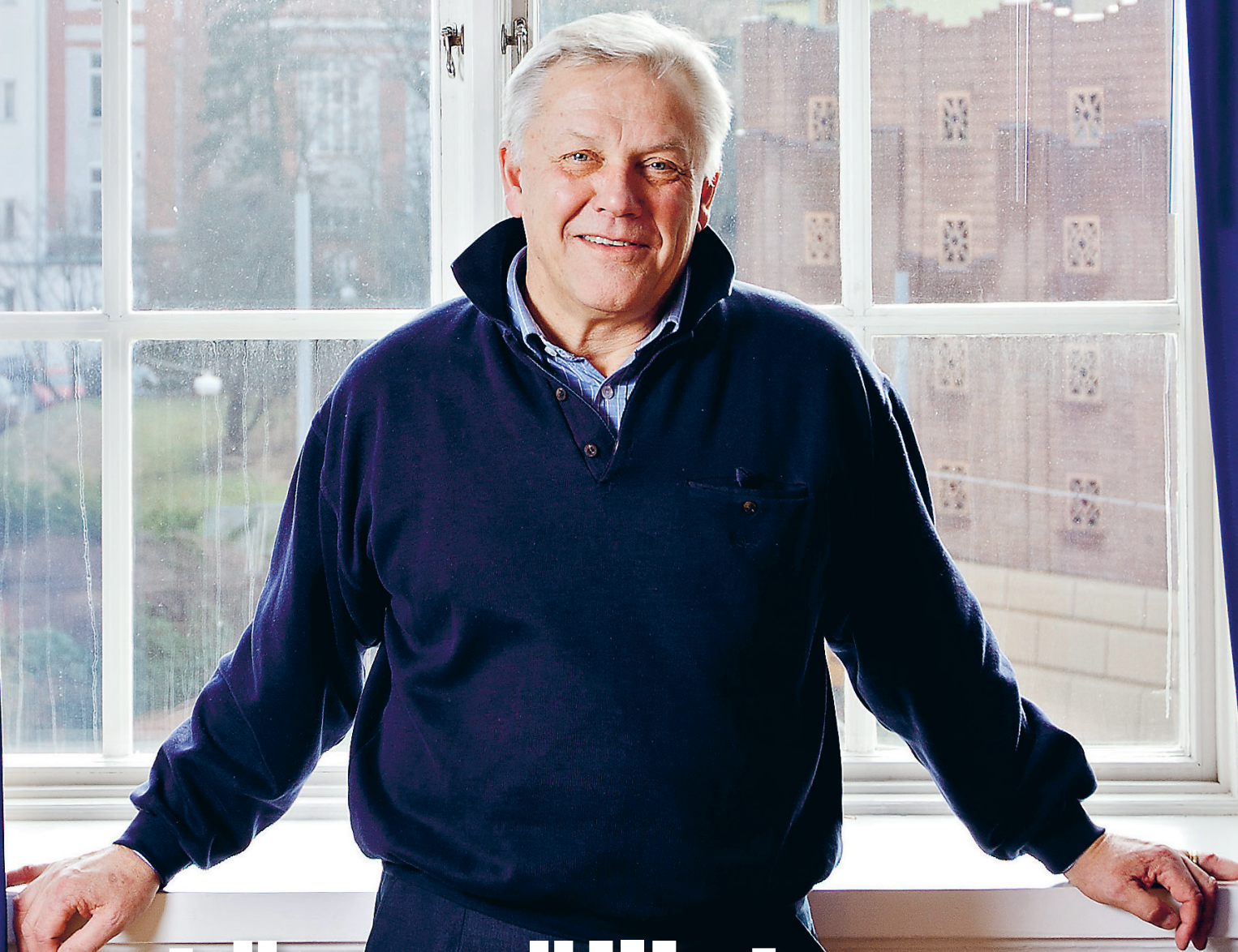

GUJOURNALEN

NR 2 | APRIL 2012

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Inget är omöjligt

Thomas Hedner ser ständigt framåt

SVERIGES UNGA AKADEMI

**Fler karriärvägar
behövs**

SID 4

NYA DEKANER PÅ GÅNG

**Stor tidsbrist
inför vårens val**

SID 6

VARBERGSKONFERENSEN

**Röster från
visionsinternatet**

SID 11

Många vill ha inflytande över universitetet

SOM JAG SKREV i förra GU Journalen så fortsätter förnyelsearbetet på Göteborgs universitet även under 2012. I slutet av året ska vi inte bara ha en ny organisation på plats, vi kommer också att sjösätta en helt ny vision och långsiktig strategi. Men det är inte bara de vägval vi själva gör som kommer att påverka vår framtid som universitet. Trots allt tal om autonomi, finns många intressenter i omvärlden som vill ha ett ord med i laget när det gäller vår utveckling.

Politiska beslut ger oss inte bara ramarna för vår verksamhet, de har också stort inflytande över resurserna och hur de styrs. Som exempel kan jag ta den expansion av utbildningar till läkare, sjuksköterska, tandläkare och tekniker som nu planeras till följd av ett ökat samhällsbehov. I praktiken innebär det en kraftig neddragning av det totala antalet utbildningsplatser, eftersom ersättningen till mer resurskrävande utbildningar som läkarutbildningen, ”kostar” tre till fyra gånger mer än motsvarande utbildningsplatser inom exempelvis de humanistiska och samhällsvetenskapliga områdena. Tyvärr är det oklart varifrån resurser till denna expansion ska komma.

NYA STATLIGA DIREKTIV och ständigt nya utredningar med konsekvenser för vår verksamhet gör inte bara tillvaron allmänt ryckig och oförutsägbar, det minskar också våra möjligheter att styra den egna verksamheten. Detta är just nu extra påtagligt när det gäller lärarutbildningarna. Lägg därtill en avsaknad av långsiktiga mål för forskning och utbildning från staten, och det blir än mer svårstyrt för det enskilda lärosätet.

Vad kan man då göra för att balansera de ständiga krav på förändringar som vår sektor hela tiden utsätts för? Ett sätt är att skapa tydliga och långsiktiga mål som kan leda verksamheten när de yttre förutsättningarna förändras och nya vägval måste göras. Det är precis det vi gör i arbetet med vår nya långsiktiga strategi för åren 2013–2020.

Strategiarbetet Vision och vägval pågår sedan drygt ett år tillbaka. Hundratals medarbetare men även personer från andra delar av universitetssektorn samt representanter från privat och offentlig verksamhet har deltagit i en stor mängd seminarier och workshoppar inom de områden som är universitetets kärna: utbildning, forskning och

FOTO: MAGNUS GOTANDER

samverkan. Även universitetets styrelse har deltagit. Det finns vid det här laget knappast en sten som det inte vänts på. Utöver att ge viktiga inspel till en ny långsiktig strategi, har diskussionerna speglat olika perspektiv såväl som komplexiteten i de skilda frågorna.

VID INTERNATET i Varberg, som du kan läsa mer om längre fram i tidningen, rådde stor enighet om vad vi vill att Göteborgs universitet ska vara 2020. Kort uttryckt är det ett internationellt och jämställt universitet med god kvalitet i forskning och utbildning samt ett stort samhällsengagemang.

Eftersom den nya strategin kommer att ligga till grund för våra olika vägval och resursanvändning, är det viktigt dels att den blir känd av alla i verksamheten men också att så många som möjligt har medverkat i själva förverkligandet av strategin. Under april månad kommer det att genomföras fem öppna frukostmöten i universitetets huvudbyggnad i Vasaparken. Dit är du välkommen att diskutera det preliminära strategiförslaget tillsammans med mig och ledningen för visionsarbetet.

Vår nya gemensamma vision och långsiktiga strategi, vars främsta mål är att göra oss mer konkurrenskraftiga, ska vara grunden för de verksamhetsplaner som i framtiden tas fram på fakultets- och institutionsnivå. Beslut om strategin tas av styrelsen i höst.

Pam Reedman

GU JOURNALEN

EN TIDNING FÖR GÖTEBORGS
UNIVERSITETS MEDARBETARE

April 2012

**CHEFREDAKTÖR &
ANSVARIG UTGIVARE**
Allan Eriksson 031 - 786 10 21
allan.eriksson@gu.se

REDAKTÖR & ST ANSVARIG UTGIVARE
Eva Lundgren 031 - 786 10 81
eva.lundgren@gu.se

FOTOGRAF OCH REPRO
Johan Wingborg 031 - 786 29 29
johan.wingborg@gu.se

GRAFISK FORM & LAYOUT
Anders Eurén 031 - 786 43 81
anders.euren@gu.se

MEDVERKANDE SKRIBENTER

Helena Svensson
Minna Månson (praktikant)

KORREKTUR

Robert Ohlson, Välskrivet i Göteborg

BITRÄDANDE GRAFISK FORMGIVARE

Björn Eriksson

ADRESS

GU Journalen,
Göteborgs universitet
Box 100, 405 30 Göteborg

E-POST

gu-journalen@gu.se

INTERNET

www.gu-journalen.gu.se

UPPLAGA

6200 ex

ISSN

1402-9626

UTGIVNING

7 nummer/år

Nästa nummer utkommer den 8 maj 2012

MANUSSTOPP

20 april 2012

MATERIAL

För obeställt material ansvaras ej
För ej signerat material ansvarar
redaktionen

Citera gärna, men ange källan

ADRESSÄNDRING

Gör skriftlig anmälan till redaktionen.

OMSLAG

Thomas Hedner
Professor i klinisk farmakologi
Foto: Johan Wingborg

TRYCKERI

Billes Tryckeri AB

**GÖTEBORGS
UNIVERSITET**

REKTOR HAR ORDET

2 Många vill ha inflytande över universitetet

NYHETER

4 Karriärvägar saknas för unga forskare

6 Nu i vår ska nya chefer utses nästan överallt – men beredningsgrupperna tycker att det är ont om tid

7 Hur starkt mandat får de nya dekanerna? undrar Håkan Billig

8 Med LIS blir det lätt för chefer att ha koll

9 Nytt kulturstråk ska bli motvikt till evenemangsstråk

10 Vem sparade mest energi under 2011?

11 Rektor summerar visionsinternat

12 Några röster om konferensen

13 Ola Sigurdson saknar en diskussion om universitetets idé

PROFLEN

14 Pilgrimsvandringen fick Thomas Hedner att byta spår. Resultatet blev en utbildning för entreprenörer.

PÅ FRITIDEN

18 Mattias Söderpalm bland blinkande och tjutande spelmaskiner

REPORTAGE

20 Tolken Zul Affan bin Ramli var hedersgäst på Anja Francks disputation

22 Nytt projekt om flyktingbarn i samarbete med FoU i Väst

BOKREFLEKTION

23 Varför är det så tyst på våra arbetsplatser? Jan Strid funderar efter att ha läst *Slutet på yttrandefriheten*.

DEBATT

24 Missförstånd om upphovsrätt

24 Konstnärlig vision gör GU unikt

25 Hur gick det sedan?

NYTT OM FOLK**FRÅGAN**

27 Vad tror du att GU är mest känt för om 10 år?

SPIKAT

28 Maria Gustavson
Har undersökt hur afrikanska revisorer jobbar

Entreprenören

Först blir det sämre, sedan bara bättre. Thomas Hedner, professor i farmakologi, är optimist trots nedläggningen av Astra Zeneca i Södertälje.

Flipperentusiast

Filmmusik och skott hörs, lampor blinkar och marsianer invaderar. Det låter och lyser mycket från Mattias Söderpalms spelmaskiner.

Forskaren och tolken

Anja K Franck intervjuade 80 malaysiska kvinnor tillsammans med tolken Zul Affan bin Ramli. För att visa sin uppskattning bjöd hon in honom till den stora högtiden.

Nya karriärvägar

Hur ska det gå för Sverige som forskningsnation när unga, lovande forskare inte får fast jobb?

Dekanvalet

Det är snart dags för val till fakulteterna. Beredningsgrupperna lämnar förslag som anställda får rösta om. Men något val, där man kan ta ställning till olika kandidater, handlar det inte om.

Redaktionen: Hur tar vi vara på unga forskare?

FÖR ETT TAG SEDAN ringde litteraturvetaren Beata Agrell till redaktionen och undrade om vi ville skriva om U-landsföreningen. Vadå? frågade vi. Att det sedan 1968 finns en universitetsförening som stöttar småskaliga u-landsprojekt hade vi inte en aning om. Mer om denna förening kan du läsa om längre fram i tidningen. Men det är bara ett exempel på det engagemang som GU:s medarbetare visar. I år fyller GU:s Konstförening, som har över 400 medlemmar, 20 år. Dessutom finns det en rad nätverk för exempelvis administratörer,

kommunikatörer och laboratoriepersonal. Ta en titt i kalendariet så får du en bild av allt som händer vid universitetet varje dag: föreläsningar, workshopar, konserter och utställningar som är öppna för alla och gratis.

SVERIGES UNGA AKADEMI har publicerat en skrivelse med förslag på hur Sverige kan återta täten som forskningsnation. Bland annat handlar det om att ge unga forskare möjligheter att utvecklas och få trygga anställningar. Inte minst viktigt

är att de unga själva får formulera problem utan att känna sig styrda eller tvingade in i ett färdigt spår. Vi har en bra forskarutbildning men är sämre på att ge fortsatt stöd.

Dessutom uppmärksammar vi vårens val av nya chefer. Det har arbetats på för fullt på fakulteterna men många är kritiska till det snåla tidsschemat och till att det länge var oklart hur det skulle gå till. En fråga som hamnat i skymundan är hur vi utser våra nya ledare, menar professor Håkan Billig. Han befarar att intresset för att rösta inte blir så stort

när medarbetarna i praktiken har ett färdigt förslag att ta ställning till, där utnämningarna av dekan och prodekan ingår. Det handlar alltså inte om ett val mellan olika kandidater.

I det här numret finns också en bilaga, *Forskare och Företag*, som vi gör tillsammans med GU Holding.

Vi hoppas att ni fortsätter höra av er med idéer och tips. Mycket nöje!

**ALLAN ERIKSSON
& EVA LUNDGREN**

Universitetet har ingen plats för unga forskare

Vi behöver tydliga karriärvägar nu! Det skriver Sveriges unga akademi i ett förslag till forskningspropositionen.

– Om vi handlar snabbt kan vi vända den forskningsflykt som pågår och istället locka till oss duktiga unga forskare från hela världen, menar de.

Men nya regler verkar dröja.

DET KALLAS TENURE track och handlar om att skapa ett färdigt spår för den forskare som vill göra karriär inom universitetsvärlden. Systemet finns i USA men också i många andra länder och går ut på att skapa tydlighet i varje steg om vad lärosätet förväntar sig av forskaren: en postdoktor ska kunna gå vidare till förslagsvis en fyraårig biträdande lektorstjänst, för att sedan, om forskaren uppfyller förväntningarna, få en tillsvidareanställning. Idag fungerar det inte så, påpekar de fyra GU-ledamöterna i Sveriges unga akademi.

– I den nya högskoleförordningen finns ju forskarassistentsjänster inte längre kvar, förklarar Annette Granéli, forskarassistent i biofysik, och en av huvudförfattarna till förslaget. Det innebär bland annat att de tjänster som Vetenskapsrådet finansierade, och som fördelades i nationell konkurrens, är borta. Statsmakterna hade säkert goda tankar när de ville öka lärosätenas autonomi och ge dem möjlighet att själva bestämma vilka tjänster de ska ha. Men resultatet är att det numera inte finns någon plats i systemet för unga forskare.

DEN POSTDOKTOR som kanske varit utomlands i två år kan möjligen hoppas på att få komma in i något projekt som nyligen fått anslag vid det egna lärosätet.

– Men det man lärt sig och utvecklat under postdoktorstiden får man liten möjlighet att fortsätta med, påpekar Henrik Zetterström, professor i neurokemi. Det innebär att vi fått ett system som konserverar den forskning som redan finns och gör det svårt för nya tankar att tränga fram.

För forskningsledarna är

det heller inte lätt att anställa nydisputerade medarbetare.

– Antal att en finansär ger mig ett treårigt anslag på tre miljoner kronor. Det kanske låter som mycket pengar men ger mig bara möjlighet att anställa en enda forskare. Jag måste ju ha lite medel över för själva forskningen också, påpekar Fredrik Bäckhed, docent i molekylärmedicin.

Han menar att det egentligen inte var något större fel på de forskarassistentsjänster som fanns tidigare.

– Problemet var vad som hände sedan, att forskaren efter fyra år inte kunde vara säker på

Ovan: Annette Granéli
Till vänster: Fredrik Bäckhed, Henrik Zetterström och Johan Åkerman

någon fortsättning, hur duktig han eller hon än varit.

DET SOM HINDRAR införandet av ett tenure track-system är lagen om anställningsskydd, som innebär att en medarbetare har rätt till anställning efter två år. Men det går att göra undantag från LAS, påpekar Johan Åkerman, professor i fysik.

– Elitfotbollsspelare är exempelvis anställda på korta kontrakt, har oreglerad arbetstid och ingen rätt att vara kvar när deras karriär är över. Fackföreningarna

»Det innebär att vi fått ett system som konserverar den forskning som redan finns och gör det svårt för nya tankar att tränga fram.

HENRIK ZETTERSTRÖM

påstår att LAS är viktigt för tryggheten men i det här fallet skapar lagen istället otrygghet för unga forskare som inte har någonstans att ta vägen.

De två år som en biträdande lektorstjänst är på idag är för kort tid för att kunna meritiera sig, påpekar Fredrik Bäckhed.

– Och hur avgör man om en ung lovande forskare verkligen kommer att bli en framtida forskningsledare? Alla som disputerar kan ju inte bli forskningsledare och professorer. Det måste finnas ett tydligt system där de mest lämpade får möjlighet att visa vad han eller hon går för. Sedan

behöver vi ge goda möjligheter också till den majoritet som inte blir forskningsledare. Inom industrin finns ju många olika sorters tjänster, som exempelvis tekniska experter, där duktiga medarbetare som inte håller på med forskning kan göra insatser. Något liknade borde finnas också vid universiteten.

DET FINNS FLERA fördelar med ett tenure track-system, påpekar Annette Granéli.

– Det handlar inte bara om tydlighet för de unga forskarna utan också om oberoende. Om rekryteringstjänsten innehåller ett visst ekonomiskt stöd kan forskaren starta en egen, självständig forskningslinje. Man blir inte så bunden till sin institution och kan kanske till och med ta risken att flytta till ett annat lärosäte. Att mobiliteten är låg vid svenska universitet är ju ett problem som många forskningsutvärderare påpekat.

Ett nytt rekryteringssystem skulle också gynna tvärvetenskaplig forskning, menar hon.

– Tvärvetenskap handlar om att studera olika områden och kunna hoppa mellan dem. De viktiga forskningsframstegen kanske inträffar först vid ett senare skede. Har man inte en struktur som kan fånga upp forskningsidéerna när de kommer, finns risken att de försvinner. Någonstans på vägen går kvaliteten förlorad.

YTTERLIGARE EN fördel är att en tydlig karriärväg skulle locka forskare från andra länder till Sverige och Göteborg.

– Det är just precis nu som vi borde göra investeringar i forskningen för att vända den brain drain som pågått under lång tid, menar Fredrik Bäckhed. Både i Storbritannien och USA drar man ner på forskningsmedel på grund av den ekonomiska krisen. Det gör att det finns gott om duktiga forskare att locka över.

Sverige har nämligen mycket att erbjuda unga forskare i karriären, påpekar Henrik Zetterberg.

– Dels pågår här redan mycket intressant forskning av hög kvalitet. Men dessutom är det lätt att leva här. Bostäderna är inte så dyra och det är enkelt att ta sig med kollektivtrafik till jobbet utan att behöva pendla flera timmar varje dag. Dessutom har vi jättebra barnomsorg. Just nu befinner sig Sverige alltså i ett guldåge!

TEXT **EVA LUNDGREN**
FOTO **JOHAN WINGBORG**

Förhandlingarna har strandat

Alla är överens - universitetsledning, fackföreningar och forskarna själva.

Ändå verkar ett nytt beföringssystem just nu mer avlägset än på länge.

SENT I HÖSTAS strandade förhandlingarna mellan Arbetsgivarverket och högskolans tre fackförbund, Saco-S, OFR-S och Seko. Saken gällde vad som ska komma istället, nu när forskarasistenter inte längre finns med i högskoleförordningen. Frågan är viktig inte minst med tanke på att mer än en tredjedel av landets universitetslärare saknar tillsvidareanställning.

Sveriges universitets- och högskoleförbund, SUHF, driver idén med ett karriärsystem i tre steg: biträdande lektor, lektor samt professor. Det gör också de fackliga organisationerna. Ändå har man inte, efter närmare ett års förhandlingar, lyckats komma överens.

– Facket ville i första hand ha lokala avtal där man kunde enas om anställningarna, förklarar Martin Selander, ordförande i Saco-S-rådet vid GU. Men i ett centralt avtal, som arbetsgivarna enades kring, kunde vi inte gå med på att den enda anställningen var forskarasistenttjänster eftersom det är ett system som missbrukats väldigt genom åren.

SKILLNADEN MELLAN en forskarasistenttjänst och en biträdande lektorstjänst är att efter fyra år måste en forskarasistent söka ny tjänst. Tanken med den biträdande lektorstjänsten är istället att den forskare som uppfyllt de tydliga förväntningar som ställts ska ha rätt att provas för en lektorstjänst utan att den behöver lysas ut.

Vid Göteborgs universitet finns redan biträdande lektorstjänster. Men de är på två år eftersom LAS-bestämmelser om tidsbegränsad anställning sedan träder in.

– Att de centrala förhandlingarna strandat innebär förstås en besvärlig situation, påpekar rektor Pam Fredman som också är ordförande i SUHF. Alla parter inser vikten av att ha tydliga karriärvägar för unga forskare. Det handlar om att universitetet ska kunna utveckla sina

FOTO: JOHAN WINGBORG

Martin Selander, ordförande i Saco-S-rådet vid GU.

»Ingen annan arbetsgivare kan åsidosätta LAS utan att komma överens med sina fackliga motpartner, ska nu staten göra det?»

MARTIN SELANDER

egna forskarbegävningar men också om att attrahera duktiga forskare från andra lärosäten, inom eller utom Sverige. Att flytta långt bort är ett stort steg som man kanske inte vill ta om villkoren är för osäkra. Och två års biträdande lektorstjänst är alldeles för kort tid för en forskare att hinna etablera sig. Fyra år är mer rimligt.

FÖR DEM SOM idag sitter på en forskarasistenttjänst är det också besvärligt, påpekar Martin Selander.

– De känner sig åsidosatta. De har ju ingen möjlighet att provas för en tillsvidare tjänst.

Arbetsgivarverket hade kunnat delegera frågan till lokal nivå men har valt att inte göra det. Istället har regeringen låtit meddela att man arbetar på att återigen förändra högskoleförordningen och införa en text om biträdande lektorstjänster.

– Det är en utveckling som oroar oss, förklarar Martin Selander. Ingen annan arbetsgivare kan åsidosätta LAS utan att komma överens med sina fackliga motpartner, ska nu staten göra det? Vi anser att den traditionella svenska modellen med förhandlingar och kollektivavtal är mycket bättre.

Också Pam Fredman tycker att arbetsmarknadens parter måste försöka komma överens.

– Alla erkänner att vi sitter i ett dilemma. Men det måste lösas nu, så snabbt som möjligt.

EVA LUNDGREN

FAKTA

Vid Göteborgs universitet finns, än så länge, följande lärartjänster: professor, adjungerad professor, gästprofessor, universitetslektor, biträdande universitetslektor, universitetsadjunkt, adjungerad lärare, gästlärare samt postdoktor.

Nya ledare ska fram på kort tid

Dags att utse nya dekaner och prodekaner! Men riktlinjerna för hur det ska gå till blev klart sent och det har dessutom varit ont om tid, visar den kartläggning som GU Journalen gjort av beredningsgruppernas arbete.

Något val mellan olika kandidater är det dock inte frågan om.

INFÖR DEN NYA organisationen arbetar alla beredningsgrupper på för fullt med att utse nya chefer, både på fakultets- och institutionsnivå. Det är bråda tider. Alla val ska vara klara i slutet av april för att de nya cheferna ska finnas på plats senast 1 juli. I de kommande valen är den stora nyheten att även TA-personal har rätt att rösta.

Men det är inget val mellan olika kandidater. Istället handlar det om att rösta ja eller nej till ett paketförslag, där utnämningarna av dekan och prodekan ingår. Jämfört med tidigare går det alltså inte att lämna fram andra förslag till dekan eller prodekan. Däremot kommer samtliga fakulteter tillåta att anställda lägger alternativa förslag på de övriga sex ledamöter som beredningsgruppen tagit fram.

Peter Kim

- FÖRSLAGEN TILL DEKAN och prodekan måste vara avstämda med rektor och ha acceptans hos personalen, säger Peter Kim,

chef på universitetsledningens kansli. Om beredningsgruppens förslag inte får godkänt av de röstande, måste gruppen gå tillbaka och presentera nya namn. Att rektor måste godta namnen beror på att det är hon som formellt utser dekan och prodekan och att hon som chef måste känna

ILLUSTRATION: MARIO BRANCAGLIONI

att det finns förutsättningar för att utveckla ett förtroendefullt samarbete med dekanerna.

I grunden arbetar fakulteterna på liknande sätt, men det finns vissa skillnader. Allra störst intresse för valet är det på Sahlgrenska akademien, där 250 nomineringar skickats in och 149 personer har nominerats för olika befattningar.

DET STORA INTRESSET förklaras delvis med att nuvarande dekan Olle Larkö och prodekan Inger Ekman inte ställer upp för omval.

Beredningsgruppen, som inte har en ordförande, är noga med att uttala sig som grupp, inte som enskilda ledamöter.

– Risken är annars att det blir personfixerat, vilket vi vill undvika, säger en talesperson.

»Förslagen till dekan och prodekan måste vara avstämda med rektor och ha acceptans hos personalen

PETER KIM

Anledningen till vårt upplägg är att vi vill genomföra en så transparent och öppen process som det bara går, trots den knappa tiden. Vi har varit väldigt noga med att ge möjligheter för personal och studenter att nominera.

Just nu arbetar gruppen i första hand med att identifiera lämpliga kandidater för uppdragen som dekan och prodekan. Elva personer kommer att intervjuas. Därefter blir det en öppen hearing, där ett mindre antal kandidater till toppbefattningarna kommer att få presen-

tera sig själva och hur de ser på fakultetens styrkor och svagheter samt vad de vill fokusera på. All personal kommer att bjudas in till denna hearing. Efter mötet ska personalen kunna skicka in synpunkter till beredningsgruppen. Utifrån det underlaget fattar gruppen sitt beslut.

– Vi satsar på en öppen och demokratisk process för att ge dekan och prodekan ett så starkt mandat som möjligt. Då måste vårt förslag vara väl förankrat i en anda av kollegialitet och därför är det viktigt att kunna påverka.

FEM FAKULTETER har haft en öppen nomineringsprocess, där man bjudit in anställda att lämna förslag. Undantagen är Naturvetenskapliga fakulteten, IT-fakulteten och Handels-högskolan.

Ulla Eriksson-Zetterquist, som är ordförande i Handels-

högskolans beredningsgrupp, säger att man valt att arbeta på annat sätt.

– Genom att höra så många som möjligt, föra upp frågan i olika grupper och bjuda in till samtal har vi sökt efter förslag. Vi har känt oss pressade för att det har varit så orimligt ont om tid. Normalt sett brukar man ha ett halvår på sig, nu ska det ske på några veckor. En annan brist är att det har funnits oklarheter i hur processen ska gå till. Vi har ett nästan färdigt förslag som vi håller på att förankra. Trots

att vi inte har haft en vanlig nominering har vi arbetat under öppenhet och varit ute och talat med många människor.

ATT DET HAR VARIT ont om tid håller Bosse Lagerkvist, ordförande i Naturvetenskapliga beredningsgruppen, med om. Men han tycker att det inte enbart har varit negativt.

– Det har skapat en intensitet i arbetet. Vi har vaskat fram ett antal möjliga namn som kan bli dekan och prodekan och som har blivit intervjuade. Vi har arbetat hårt för att få till ett bra par som kompletterar varandra och där är vi i princip framme med ett förslag som just nu förankras ute på institutionerna. Men en svårighet är att det samtidigt ska hållas val till institutionerna vilket innebär att det finns tänkbara namn på båda nivåerna.

HUMANISTISKA FAKULTETEN

uppmnade redan i februari alla anställda att engagera sig. Därför har de redan ett förslag klart.

– Beredningsgruppen blev positivt överraskad av intresset att nominera lämpliga personer och beredvilligheten att ta på sig fakultetsuppdrag har varit stort, säger Cecilia Rosengren, ordförande i gruppen. Vi har jobbat hårt för att bli klara i tid. Ett problem har varit att kravspecifikationerna, den nya arbetsordningen samt valprocessens utförande först har blivit klara under beredningsarbetets gång.

Nästa steg, efter att ha stämt av med rektor, är att presentera förslaget i sin helhet för all personal vid fakulteten.

ÄVEN OM DET låter tillspetsat, beskriver Cecilia Rosengren valet som ett pseudoval.

– Vårt uppdrag har varit att ta fram det bästa förslaget givet förutsättningarna, inte konkurrerande listor och kandidater. Det förslag som beredningsgruppen efter noggrant övervägande har kommit fram till hoppas vi får bred uppslutning vid fakulteten. Möjligheten finns dock att föreslå andra kandidater till fakultetsstyrelsen på en blank valsedel.

Rutger Lindahl är ordförande i Samhällsvetenskapliga fakultetens beredningsgrupp. Han framhåller att det har varit en tuff tidspress. Men han är ändå nöjd med arbetet och det gensvar som gruppen fått när de stämt av opinionen ute på institutionerna.

– Vi har varit med på personalmöten och aktivt propagerat för att folk ska höra av sig med förslag på namn. Jag hade

hoppats att fler spontant skulle skicka in förslag men vi har också ansträngt oss för att hitta lämpliga kandidater.

– Vi som sitter i beredningsgruppen är angelägna om att forma ett nytt fakultetsteam, en styrelse vars uppgift är att se till fakultetens intressen som helhet. De personer som vi söker måste kunna företräda fakultetens intressen, både uppåt och neråt, och vara en strategisk resurs för institutionerna.

Men att valen även krockar med rekryteringen av prorektor är mycket olyckligt, menar Rutger Lindahl.

– Det inget annat än dålig planering. Det hade man kunnat undvika, säger han.

Vilken funktion har då valet i april?

– Valet handlar om legitimitet. Alla är medvetna om att det förslag som valberedningen lägger fram är tröskat på längden och diagonalen, det krävs nästan en revolution för att det ska förkastas. Vi hade gärna experimenterat med hörandeförsamling, men det har det inte funnits tid för. Vi uppmuntrar förstås folk att rösta för att visa sitt stöd eller missnöje eller lämnar förslag på övriga ledamöter.

ALLAN ERIKSSON

VALEN TILL FAKULTETSSTYRELSENA

Utbildningsvetenskapliga fakulteten, som nyligen genomfört val, behöver inte utse ny dekan eller prodekan, däremot ska nya ledamöter väljas in. Ytterligare 16 institutioner har fått dispens och omfattas inte av förändringarna. En orsak är att många redan hade dragit igång val till ny ledning.

Det är den avgående fakultetsstyrelsen som, enligt övergångsbestämmelserna, utser en beredningsgrupp som ska bereda arbetet med att utse dekan, prodekan och övriga ledamöter i fakultetsstyrelsen. Därefter hålls val till fakultetsstyrelsen, där även TA-personal får rösta. Formellt är det som tidigare, att rektor utser dekan och prodekan. Den nya arbetsordningen ska gälla från och med den 1 juli 2012.

En fakultetsstyrelse ska ha 11 ledamöter, varav 3 studenter. Dekan och prodekan ingår i styrelsen och en majoritet ska vara "vetenskapligt eller konstnärligt kompetent".

Vilket mandat får de nya dekanerna?

Hur utser vi våra ledare så att de ska få största möjliga mandat? Och hur demokratiska blir de stundande valen?

Det är några frågor som Håkan Billig, professor i fysiologi, ställer med anledning av universitetets nya roll.

HÅKAN BILLIG, som tidigare var huvudsekreterare för Vetenskapsrådets medicinska råd under sex år, drar slutsatsen att den nya autonomi inte direkt ökar självständigheten, utan snarare ger lärosätena större ansvar att själva utforma regler och

sation blir det viktigare att beslut följer linjen, framhåller Håkan Billig.

– Ett universitet präglas av att vi tycker olika, det är viktigt att det finns en diskussion om hur verksamheten ska styras, men mitt intryck är att det inte finns någon bred debatt alls. Vilket mandat får de nya dekanerna om stödet är svagt? Och vems mandat har de? Vad händer om det blir ett oklart valresultat, måste valet då göras om?

– Jag antar att rektor vill ha ett beslutsunderlag som är anständigt förankrat. Men det är inte något val i en demokratisk mening.

MEN HÅKAN BILLIG poängterar att han hyser full respekt för beredningsgruppernas arbete och att de har verksamhetens bästa för sina ögon.

– Jag är övertygad om de gör sitt allra bästa. Men att personalen inte kan påverka valet av dekan och prodekan, utan att förkasta hela förslaget, är en försvagning av det kollegiala inflytandet, säger han.

– Man har bara ett paket att ta ställning till. Med tanke på de utmaningar och tuffa prioriteringar som universitetet står inför är det oerhört viktigt att de nya ledarna får ett starkt mandat, annars kan det bli ett hårt bakslag.

Håkan Billig befarar att det blir ett lågt valdeltagande.

– Det är ju i praktiken klubbat och klart när det är dags för val. Vem är då mest benägen att rösta? De som vill se just de kandidaterna eller de som protesterar mot valet. Är det ens möjligt att lägga fram en spränglista?

Men hur ska valen genomföras för att bli mer demokratiska?

– Det finns inte enkla recept, "så här ska man göra". Det är möjligt att man har kommit fram till den bästa lösningen givet förutsättningarna. Men har man undersökt andra alternativ? Det borde ske på ett öppnare sätt med flera kandidater att ta ställning till på dekannivå och med hörandeförsamling.

ALLAN ERIKSSON

FOTO: JOHAN WINGBORG

Håkan Billig ser att det kollegiala inflytandet försvagas.

rutiner. Ökade krav på ledning, styrning är inte samma sak som ökad frihet.

– Vi har en helt ny situation som vi inte riktigt vet hur vi ska hantera, men det fina med Autonomiutredningen är att inte alla måste vara stöpta i samma form, utan var och en får ta sitt öde i egna händer.

– Vi förväntas ha hög grad av självständighet inom forskningen men vi är uppenbarligen inte mogna för att självständigt utse våra företrädare?

Han menar att det finns en lång tradition av kollegialt beslutsfattande inom universitetsvärlden, men i en linjeorgani-

7 av 10 svarade på enkät

Arbetsmiljöundersökningen 2011/2012 är nu avslutad. På grund av en del tekniska problem vid datasamlingen har den tagit något längre tid att genomföra jämfört med tidigare.

– Problemen är nu lösta och det är glädjande nog fler anställda än tidigare som har svarat, svarsfrekvensen närmar sig 70 procent, säger undersökningsledare Marianne Leffler.

Analysarbetet tar vid nu och resultat kommer att tas fram för universitetet som helhet, för fakulteter och för institutioner eller motsvarande. Resultaten beräknas vara klara före sommaren.

– I bästa fall kommer även en del resultat att kunna redovisas på visionsseminariet om vår arbetsmiljö den 28 mars.

Knappt hälften begär ersättning

I år höjdes ersättningen för friskvård till 2 000 kronor, men det är fortfarande många som inte bryr sig om att lämna in kvitton eller som inte motionerar på en anläggning.

Under 2011 var det totalt 2 400 personer som utkvitterade ersättning. Det motsvarar 41 procent. Dubbelt så många kvinnor som män begär ersättning. Totalt uppgick kostnaden för friskvård till drygt 3 miljoner kronor för 2011. Någon central pott för denna satsning finns inte.

Några frågor till Håkan Berg.

biträdande projektledare för den nya organisationen, om vårens stora kartläggning av all personal med administrativa uppgifter.

Varför gör ni denna kartläggning?

– Det är ett led i arbetet att bemanna den nya administrativa organisationen under 2012. Syftet är att ge de nya cheferna, som börjar den 1 juli, en tydlig bild av personalens kompetens samt att ge ett underlag för eventuella utbildningsinsatser.

Totalt går enkäten ut till drygt 1 000 personer under maj. Varför ska man svara på den?

– Det är ett bra sätt för den enskilde att beskriva vilken kompetens och erfarenhet som han eller hon har samt om det finns intresse av att utvecklas eller byta jobb. Jag tycker att man ska se det som en chans att tala om vad man kan bidra med i förändringsarbetet.

Vem utformar enkäten?

– En arbetsgrupp för kompetenskartläggningen har tillsatts som tillsammans med olika grupper på universitetet ska utveckla enkäten.

Behöver anställda oroa sig för att de måste söka om sina tjänster?

– Nej, det handlar inte om det. Det finns inte heller någon dold agenda att spara på administration. De förändringar som ligger framöver ska genomföras tillsammans med personalen och de fackliga organisationerna. Den nya organisationen träder i kraft den 1 januari 2013 och för att hinna genomföra alla beslut kommer kartläggningen att vara till stor nytta inför det fortsatta arbetet på arbetsplatserna.

Nytt verktyg för alla prefekter

På bara ett klick får du upp allt du som chef behöver veta: ekonomi, personal, utbildning och forskning. Det är enkelt och överskådligt.

Det är tanken bakom ett nytt projekt som ska hjälpa särskilt prefekter att hålla koll.

LIS STÅR FÖR Införande av ledningsinformations- och beslutsstöd och är ett av de största projekten vid GU med en total budget på 20 miljoner kronor. Vid årsskiftet drog det igång på allvar.

Själva idén är att visa data som finns lagrad i olika system (Palasso, Agresso, Ladok, GUP, EKO med flera) på ett ställe. Och det som visas ska vara enkelt, självinstruerande och klickbart.

– Tänk dig en Internetbank. Precis som du håller reda på ekonomin där ska chefer enkelt kunna få en kontinuerlig rapportering om läget på institutionen, säger projektledaren Gustav Bertilsson Uleberg, som tidigare arbetade med RED 10.

– Projektet ligger i linje med den nya organisationen där prefekter får ett större ansvar och därför behöver bättre överblick över institutionen, fortsätter han.

ÄN SÅ LÄNGE är det en bra bit kvar. Mycket är fortfarande oklart och det stora arbetet handlar just nu om att se över vilka indikatorer som ska användas i en första version av programmet.

Gustav Bertilsson Uleberg och Lars Hansen

Arbetsgruppen har identifierat en bruttolista på 500 indikatorer, men målet är att komma ner till en handfull som kan användas på samtliga institutioner för uppföljning och styrning.

– Vilka nyckeltal är mest relevanta för hela universitetet? Det är en svår men mycket intressant fråga som vi håller på med just nu.

Exempel på möjliga indikatorer kan vara information om anställda, studenter, publiceringar, externa medel, budget och planering. Ett problem är att dagens olika IT-system använder begrepp på ett varierande sätt, vilket gör det svårt med jämförelser.

– Vad är exempelvis en student och en institution? Det kan definieras olika, säger Gustav Bertilsson Uleberg. Dessutom ska indikatorerna synkas med GU:s strategiska arbete.

LARS HANSEN, som är ordförande i projektets styrgrupp, framhåller att det är verksamhetens behov som ska styra utvecklingen av systemet.

– Att få den här enkla och snabba överblick är något som efterfrågas. En prefekt

kan enkelt följa trenderna, om anslagen minskar eller ökar och hur många som har publicerat i internationella tidskrifter. Eller om institutionen riskerar att gå med underskott. Idag är informationen utspridd och svårt att få tag på och kräver ofta specialistkompetens, säger han.

Flera andra universitet och högskolor har redan eller håller på att införa ett liknande ledningssystem. Här har man kommit olika långt, och både kvaliteten på data och användningen av systemen varierar. Det viktigaste är att utgå från de behov som finns.

UTMANINGEN BLIR att visa den information som finns i olika separata databaser. Men varken Gustav Bertilsson Uleberg eller Lars Hansen tror att tekniken kommer att vara ett problem, då det finns flera bra lösningar på marknaden. I höst påbörjas arbetet med att välja leverantör.

– Felet som många har gjort tidigare är att de först har köpt ett ledningsinformationssystem och sedan bestämt sig för vad det ska innehålla, men här gör vi tvärtom, konstaterar Lars Hansen.

Projektets första fas avslutas i april, därefter tas beslut om fortsättningen. Men målet är att ha ett nytt system i bruk vid utgången av 2013.

ALLAN ERIKSSON & EVA LUNDGREN

Två kandidater kvar

HELENA LINDHOLM SCHULZ och Gunhild Vidén är de två kandidater som återstår för uppdraget som prorektor och rektors ställföreträdare, när Lennart Weibull träder tillbaka den 30 juni.

Professor Helena Lindholm Schulz är idag dekan på Samhällsvetenskapliga fakulteten och har varit verksam vid GU i

drygt 20 år. I sin ansökan skriver hon: ”Jag uppskattar kritiskt tänkande, ifrågasättande och diskussioner om verksamhetens mål och visioner samt metoder att nå dit. Jag tror mig om att kunna bidra till utveckling av såväl forskning som utbildning vid Göteborgs universitet.”

PROFESSOR GUNHILD VIDÉN är idag prefekt vid institutionen för språk och litteraturer, samt är ledamot av Humanistiska fakultetsnämnden. I sin ansökan skri-

ver hon: ”Jag har erfarenhet från olika vetenskapliga råd och kommittéer, har lång undervisnings- erfarenhet och har även handlett på forskarutbildningsnivå. Jag har ett stort engagemang för universitetets verksamhet och dess roll i samhället och har stor erfarenhet av samverkan.”

I slutet av mars kommer hörandeförsamlingen att säga sitt men ny prorektor utses formellt vid universitetsstyrelsens sammanträde 26 april.

Framtida koppling mellan de två stråken vid Campus Näckrosen

Här samlas kulturen

Campus Näckrosen är inte längre bara en vision, utan en plan som går ut på att omvandla hela området från Korsvägen till Götaplatsen, där humaniora, konst och UB bildar ett nav.

DET MENAR PROJEKTLEDARE

Agneta Olsson, som säger att projektet är något av det mest spännande hon har varit med om.

– Vi vill sätta universitetet på kartan med ett campus som andas kultur, konst, bildning och kunskap. Det ska vara en öppen och inbjudande plats som sjuder av folk och aktiviteter.

Hela arbetet började i liten skala under 2011, men i och med att Agneta Olsson i december blev projektledare och då rektor satsade 2 miljoner kronor, kan man säga att det har dragit igång på allvar. Hittills har en arbetsgrupp bildats med studenter och representanter från Humanistiska fakulteten, Konstnärliga fakulteten och UB. Dessutom har dialoggrupper skapats. I slutet av mars är det dags för en kickoff.

ÄVEN OM MYCKET fortfarande är oklart och öppet för diskussion, finns det enligt Agneta Olsson ett starkt stöd för planerna från GU, Göteborgs Stad, regionen och fastighetsägarna. Agneta Olsson, som i mars slutar som ÖB, poängterar att det inte behöver handla om några större byggprojekt.

– I princip alla institutioner finns redan i området, så det handlar om att utgå från det som finns.

Men första steget, som kommer igång snart, är bygget av Humanistens ena flank mot berget vid Näckrosen. Den tillbyggnaden ska rymma fakultetens institutioner.

Nästa steg, vilket ligger längre fram i tiden, är att samla alla konstnärliga verksamheter och dessutom få in andra aktörer.

Agneta Olsson, projektledare

Dessutom finns det tankar på att öppna upp UB:s fasad mot Korsvägen och bygga en bred passage, liknande Spanska trappan, som knyter ihop Korsvägen med UB. Kanske kan biblioteket få en glasfasad mot Korsvägen, funderar Agneta Olsson.

IDÉN ÄR ALLTSÅ att skapa ett kulturstråk som går parallellt med evenemangsstråket, från Korsvägen, över UB och Humanisten och ner mot Artisten och Götaplatsen.

– Det händer otroligt mycket i staden nu. Västlänken skapar helt nya kommunikationer, Stadsbiblioteket byggs om, Konstmuseet vill utvidga och sedan har vi Stadsteatern. Allt kan dockas ihop med våra planer. Som jag ser det har vi nu ett gyllene tillfälle.

I GRUND OCH BOTTEN handlar det om att synliggöra området som finns kring UB, Humanisten och Artisten, menar Agneta Olsson.

– Det gör staden mer levande och tanken är att hela området ska kännas inbjudande, inte bara för studenter och forskare utan även för den breda allmänheten. Det ska märkas att vi är ett city-universitet.

Hon betonar att alla delarna av projektet är lika

viktiga: humaniora, konst och Universitetsbiblioteket.

– Det är just det samarbetet som kan ge ringar på vattnet. Det har aldrig varit fråga om att slå ihop institutioner eller fakulteter. Det finns inte på kartan, utan det viktigaste är att få igång ett samarbete och samutnyttjande, säger Agneta Olsson.

I projektgruppen har man blickat ut i världen och identifierat ett antal förebilder: Austin, Barcelona, Detroit, New York, Brisbane och Montreal.

– Men vi har även tittat på Umeå som har utvecklats mycket de senaste åren och som satsar för fullt inför att bli kulturhuvudstad 2014. Även Malmö är oerhört spännande, framhåller Agneta Olsson.

NÄR UNIVERSITETET blir mer synligt i staden händer också något med området runt omkring.

– Se bara på Pedagogens flytt in till city, nu blommar hela Magasinsgatan. Satsningen stärker Göteborgs kultur- och kunskapsprofil, något som också lockar hit människor och företag. Detta gäller inte bara Näckrosen utan också Campus Medicinareberget och universitetets verksamhet runt Haga.

Kulturstråket ska bli ett komplement till evenemangsstaden Göteborg, hoppas hon.

– Korsvägen kan bli en jättepiazza i framtiden med grönområden och en bred trappa upp till Humanisten där folk kan sitta.

Nu i vår fortsätter arbetet. Förhoppningen är att det i höst ska finnas ett konkret förslag att ta ställning till.

ALLAN ERIKSSON

Läs också: Ulf Dalnäs sid 24.

CITATET

»Att ett litet land som Sverige har tio universitet bland de 400 i rankingen visar ändå att vi ligger bra till», säger Magnus Gunnarsson, chef för avdelningen för analys och utvärdering med anledning av Times Higher Educations årliga enkätundersökning som placerar GU på plats 201.«

GT 16 MARS 2012

Nominera till pedagogiska priser!

Göteborgs universitet delar årligen ut två pedagogiska priser, ett individuellt och ett lagpris. Syftet är att premiera lärare som utvecklat och genomfört en kurs eller utbildning på ett föredömligt sätt. Prissumman för det individuella priset är 50 000 kronor och går till pristagaren. För lagpriset är summan 100 000 kronor och går till institutionen/utbildningen.

Skicka nomineringar senast 4 maj till:

registrator@gu.se. Ange Dnr C 2012/6. Priset offentliggörs i början av juni och delas ut vid promotionshögtiden 19 oktober. För frågor kontakta Bengt-Ove Boström, bengt-ove.bostrom@gu.se eller Malin Östling, malin.ostling@gu.se.

NYA PRODUKTER

gushop.adm.gu.se

Finns i A4 och A5

GÖTEBORGS UNIVERSITET

6000

så många bilder finns nu i GU:s bildbank. Gå till www.gu.se/bild

Rektors frukostträffar

Rektor kommer i vår att diskutera Göteborgs universitets vision vid fem frukostmöten. Samtliga möten äger rum klockan 8:00–9:00 i universitetets huvudbyggnad, Vasaparken. Datum är 12 april, 13 april, 18 april, 20 april samt 27 april. Alla anställda och studenter är välkomna.

På engelska

GU Journalen har en speciell pdf-version där ett urval artiklar presenteras på engelska. Se mer på www.gu-journalen.gu.se.

Sparade mest energi

Laboratoriet för experimentell biomedicin (EBM) sparade mest energi under 2011. Men det är bara början. Fram till 2013 ska de ha minskat klimatutsläppen med 700 ton per år, vilket motsvarar alla inrikesresor med flyg och tåg under ett helt år vid GU.

PÅ EBM, där stora delar av universitetets djurexperimentella verksamhet är samlad, ställs höga krav på ventilation, fuktighet, belysning, kyla och värme. Det är förklaringen till varför byggnaden är mycket energikrävande, nästan 6 gånger högre än snittet för universitetets lokaler. Men sedan 2009 driver Sahlgrenska akademien och Akademiska Hus ett projekt som ska minska energianvändningen med 25 procent fram till 2013. Redan förra året sjönk förbrukningen med 15

procent, vilket motsvarar 300 ton koldioxid.

Exempel på stora åtgärder är investering i effektivare ventilation, en ny diskanläggning för djurburor och nya reoler till burarna som är direktkopplade på centralventilationen istället för en egen fläktmotor. Dessutom har två stora ångpannor nyligen installerats som går på grön el jämfört med dagens pannor som drivs av naturgas.

– Energibesparingen har hittills överträffat våra förväntningar. Det roliga är att vi gör stora miljövinster samtidigt som vi förbättrar arbetsmiljön för personalen samt miljön och kvaliteten i djurhallarna, säger Morgan Lidén, administrativ chef för Core Facilities inom Sahlgrenska akademien.

Tanken är att investeringarna på totalt 30 miljoner kronor ska

betala sig på 10 år, framför allt genom sänkta energikostnader.

– Vi har nu kommit halvvägs in i projektet. Med tanke på verksamhetens art och de klimatkrav som finns hade vi inom en nära framtid behövt göra lika stora investeringar ändå men utan de avsevärda miljö- och arbetsmiljövinster vi nu uppnår.

Förra året sjönk energiförbrukningen med 15 procent.

INNAN PROJEKTET drogs igång gjorde forskare inom arbets- och miljömedicin noggranna mätningar och tester. Två testrum byggdes i liten skala. Resultatet blev positivt trots minskad luftomsättning i rummen.

– Värme, syreomsättning, ventilation och befuktning är jämnare när allt är direktkopplat, så villkoren för både djur och människor har förbättrats.

Morgan Lidén är nöjd och hoppas att resultaten kan spridas till andra laboratorier runt om i världen.

– Vi har fått ett kvitto på att det lönar sig. Det vi har gjort är vi helt ensamma om att ha lyckats med i Sverige och Europa.

ALLAN ERIKSSON

Se upp med Facebook!

Hänvisar du studenterna till Facebook?

Var försiktig, manar Mathias Klang, filosofie doktor i informatik, som är skeptisk till att lärare använder sociala medier istället för universitetets egen plattform GUL.

– **DET ÄR INTE** bra att universitet gör reklam för företag som Facebook genom att använda deras tjänster i utbildningssyfte. Dessutom tar man inte hänsyn till de studenter som inte är aktiva medlemmar, de lämnas istället utanför, säger Mathias Klang.

– När myndigheter använder sociala medier bör de beakta vilka för- och nackdelar som uppstår.

Upphovsfrågor är ständigt

»Flera företag på internet har nyttjanderätt till allt som laddas upp ”

Mathias Klang manar till försiktighet när det gäller att använda sociala medier i undervisningen.

aktuella och myndigheterna bör, enligt Klang, ta hänsyn till vad de kan lägga upp på sidan och vilka material som är skyddade av lagen.

– **FLERA FÖRETAG** på Internet har nyttjanderätt till allt som laddas upp, men detta är det inte många som tänker på, konstaterar han.

Mathias Klang ser en tendens där användningen av sociala medier har lett till att vi ”lånar”

material från varandra utan att bekymra oss om vem som skapat det. Tekniken gör det lättare att sprida material på ett annat sätt än tidigare och Mathias Klang manar till försiktighet när det gäller att använda sidor liknande Facebook som plattform i kurser som på något sätt kan kopplas till politik.

– Av de studenter som läser exempelvis civilt motstånd är det få som sysslar med olaglig aktivism. Men om exempelvis Facebook används som medel i kursen så kan studenternas namn kopplas samman med den typen av aktivism. Detta är ju ett extremt exempel men relevant, säger han.

Social interaktion på nätet kan också ha positiva effekter och

Mathias Klang kan förstå varför lärare vill använda det i utbildningssyfte.

– **DET ÄR BEKVÄMT.** De flesta känner till och upplever dem som ofarliga. Dessutom är det ett nytt och spännande sätt att undervisa på. Universiteten vill befinna sig på samma platser som unga och många av dem finns på Facebook.

Mathias Klang önskar dock att lärare börjar diskutera problematiken på ett professionellt sätt för att komma överens om ifall och hur sociala medier ska användas på Göteborgs universitet.

MINNA MÅNSON

VARBERGSKONFERENSEN 8-9 FEBRUARI

– Oerhört många medarbetare har engagerat sig och deltagit i workshoppar, seminarier och slutligen i Varbergskonferensen i februari, berättar prorektor Margareta Wallin Peterson. Den 13-14 mars presenterade vi hela arbetsprocessen för styrelsen, den riktning vi nu pekar ut och vilka vägval vi bedömer ska göras när det gäller forskning, utbildning och samverkan. Att genomföra en förändring på det sätt vi gjort, där alla intresserade medarbetare har kunnat delta, är helt unikt, påpekade styrelseledamöterna.

Tanken med visionsarbetet har varit att öppet diskutera universitetets identitet idag, profilering och image, ta fram en vision för 2020 och staka ut riktningen och vägval för att nå dit. De seminarier och workshoppar som arrangerats, gemensamma för hela universitetet, har haft mer än 1 000

deltagare och enligt arbetsmiljöbarometern känner 45 procent av alla anställda till Vision 2020.

– Alla de undersökningar vi gjort, som RED 10, IE2011, och den pågående BLUE11 utredningen ger oss ett fantastiskt bra underlag att bygga vidare på.

Arbetet har också presenterats för ledningsrådet och kommer att diskuteras på ett av rektors kommande chefsmöten. Dessutom kommer rektor att diskutera visionen vid fem frukostmöten.

– Vi kommer att göra en avstämning med styrelsen den 26 april och lägga fram ett färdigt förslag för slutdiskussion den 14 juni. I september är det dags att fatta beslut och under hösten börjar så det stora arbetet med implementeringen, förklarar Margareta Wallin Peterson.

»Vi måste bli ännu mer internationella«

Ett visionsinternat, där alla frågor kunde tas upp.

Högt i tak, roligt och stimulerande.

Så beskriver rektor Pam Fredman konferensdagarna i Varberg som samlade ett hundratal deltagare från hela GU.

Vad tyckte du om konferensen?

– Jag tycker att den var oerhört bra. Man gick inspirerad därifrån med en känsla av glädje. Stämningen var positiv. Jag var imponerad över hur delaktiga alla var. Det är inte så ofta vi får en chans att träffas över fakultetsgränserna och att det skedde nu var extra glädjande. Det känns också roligt att våra medarbetare får vara med och utforma den vision som ska vara klar i höst. Det är viktigt att påpeka att konferensen var grundad på alla workshoppar och seminarier som hölls i höstas. Det har pågått en livlig och engagerad diskussion om universitetets stora frågor.

Motsvarade dagarna dina förväntningar?

– Mer än väl. Det är alltid svårt att veta på förhand hur det blir när man samlar så många människor. Men vi fick en positiv respons efteråt. Många uppger att arbetssättet var kreativt, intressant och utvecklade. Det blev en form av arbetande internat. Genom att arbeta i små grupper kom också alla till tals. Jag kände också att det var högt i tak och en stor debattglädje, där nya perspektiv och olika typer av frågor kunde tas upp.

Konferensen var endast för inbjudna. Hur representativt var urvalet?

– Det fanns en bred representation från olika delar av universitetet och olika kategorier av personal och studenter. Om man ska vara lite självkritisk, skulle man kanske ha önskat sig en något yngre medelålder. Vi försökte men nådde inte riktigt fram. Dessutom var det intressant att alla betonade vikten av internationalisering men när vi skulle bordsplacera oss inför kvällens middag utifrån födelseort visade det sig att bara sju personer var födda utomlands.

Inför dagarna fick deltagarna försöka beskriva Göteborgs universitets utmärkande drag med tre ord. Var det lätt att enas om en grundsyn?

– Ja, det tycker jag. De allra flesta framhöll Göteborgs universitet som ett brett universitet med hög kvalitet i utbildning och forskning, med stort samhällsengagemang och betonade vikten av internationalisering. Det var kanske inte så överraskande. Men det är också en spegling av det arbete som vi har gjort med Vision 2020.

Internationellt arbete är något som alla framhåller som helt avgörande. Varför?

– Det finns en ökad medvetenhet om att vi lever i en global värld och att vi behöver bli ännu mer internationella för att kunna hävda oss på den globala arenan. Vi är inte där än. Så det är något vi verkligen behöver prioritera i framtiden. Ökad rörlighet på alla nivåer är oerhört angeläget.

Rektor Pam Fredman

FOTO: MAGNUS GOTANDER

Vi måste ta emot fler internationella studenter och skicka ut fler studenter. Det gäller att öka mobiliteten av lärare, forskare och administratörer, så att alla kan tillbringa en kortare eller längre tid på utländska lärosäten. Detta arbete ger ringar på vattnet. Alla dessa människor blir ambassadörer för universitetet i omvärlden, vilket är den bästa marknadsföringen man kan få.

Var det någon fråga som överraskade dig?

– Jag blev kanske lite överraskad över att jämställdhet kom så högt upp. Men jag är väldigt nöjd med det eftersom detta är en viktig fråga som vi behöver jobba mer med i framtiden.

ALLAN ERIKSSON

VISION 2020

NULÄGET

De sammanfattande ledorden är samhällsengagemang, kvalitet och internationalisering i utbildning, forskning och samverkan. Här är några exempel på bedömningar som ligger till grund för Vision 2020.

- GU ska vara ett brett universitet präglad av mångfald och med hög kvalitet hos utbildningarna.
- GU ska även i framtiden ha ett stort och varierat utbud av fristående kurser. Det ligger i universitetets ansvar för det livslånga lärandet och för bildning.
- Det är viktigt att låta starka utbildningsmiljöer få utveckla sin forskning och låta starka forskningsmiljöer få ansvar för utbildning.
- GU vill vara ett internationellt universitet. Forskningen är med självklarhet internationell men internationaliseringen av utbildningen måste stärkas.
- GU har ett ansvar för en breddad rekrytering av studenter. Det ska betraktas som en viktig del av universitetets samhällsengagemang.
- GU ska stärka sin forskning – det är grunden för kvalitet i grundutbildningen och i samverkansuppgiften och nödvändigt i framtiden för vår konkurrenskraft.
- GU måste arbeta mer aktivt med prioritering av forskning, bland annat för att fånga upp nya områden och forskning som ligger på gränsen mellan etablerade discipliner.
- Samarbete över disciplinränder är viktigt för att utveckla forskningen och kan även berika den disciplinära forskningen.
- GU ska vidareutveckla mötesplatser, till exempel centrumbildningar, som samlar kompetenser från olika områden i samverkan med omvärlden.
- Universitetet ska arbeta strategiskt med hantering av kunskapsstillgångar i relevanta forskningsmiljöer.

ILLUSTRATION: KICKI EDGREN NYBORG

Vad tyckte du om konferensen?

- DET VAR ETT IMPONERANDE projekt att samla 100 personer och initiativet var bra. Likaså ambitionen att låta alla få komma till

tals. Däremot känner jag mig mer tveksam till vad som blev resultatet av de två dagarna. Jag kände mig helt tom efteråt. Det blev för sönderhackat, vi tvingades ta ställning till en mängd disparata frågor. Jag var verkligen laddad att föra en principiell diskussion om universitetets uppgift i dagens Sverige. I vad består vårt sociala ansvar? Hela Europa kokar av social och politisk oro i spåren av den ekonomiska krisen. 30 års samhällsutveckling står vid vägs ände? Denna nya verklighet måste universitetet förhålla sig till. Istället följer vi strömmen och blir fångar i jakten på existerande former för medelstilleddning, excellens och rankingslistor. Vi tog inte chansen att skapa den berättelse och identitet som sätter in Göteborgs universitet, dess forskning och utbildning i ett större samhällsligt perspektiv. Workshoparna i

Vasaparken gav inspel till detta som Varberg inte tog tillvara. Vi har faktiskt en frihet att välja vår väg och det kan vi göra genom att skapa allianser med andra universitet och högskolor som går i en annan riktning än generallinjen.

Ove Sernhede,
professor i socialt arbete

- TYCKTE NOG ATT konferensen var rätt spännande. Både upplägget och frågeställningarna. Övrigt bra. Sedan var det inte en typ av konferens som var till för oss medverkande. Vår uppgift var att ge snarare än att få. Men intrycket var att vi bidrog till underlaget för arbetet med Vision 2020.

Björn Rombach, prefekt på
Förvaltningshögskolan

- SÅDANA MÖTES-PLATSER som konferensen i Varberg, dit man månat sig om att bjuda in ett brett urval av personer, är väldigt viktiga. Behållningen var dels att

får prata med kollegor kring framtidsstrategier, dels att få höra lite av de skrämmande och ibland uppmuntrande uppfattningar som finns spridda. Tyvärr handlade dock dialogen mellan ledning och verksamhet mer om att vi som lärare och forskare skulle undervisas om det strategiska landskapet än om att låta oss artikulera verksamhetens problem. Formen var intressant, men de frågor och alternativ som formulerats kännetecknades oftare av tafflighet än av analytisk skärpa.

Marie Demker,
professor i statsvetenskap

- NÅGOT SOM DISKUTERADES mycket under konferensen var hur vi ska bli bättre på internationalisering.

Också frågan om hur vi ska bli ett mer enat lärosäte kom upp flera gånger. Det är ju en stor tillgång att vara så bred som Göteborgs universitet är, men vi är inte tillräckligt bra på att utnyttja den resursen. Men själva konferensen, med deltaga-

VISIONSINTERNAT 8-9 FEBRUARI

- Syftet med konferensen var att genom dialog, engagemang och aktiv delaktighet ta ställning till ett antal centrala frågor som ett steg i vårt gemensamma visionsarbete, säger Ingela Elofsson på universitetsledningens kansli.

- För att uppnå detta hade konferensen formen av ett intensivt arbetsmöte med stöd av externa projektledare från en strategisk varumärkesbyrå, Rewir, och med utnyttjande av ett interaktivt digitalt verktyg.

Utifrån underlag som deltagarna fått ta del av i förväg - bland annat sammanfattningar av höstens seminarier och workshoppar - fick grupperna ta ställning till en mängd frågor om hur visionen för GU ska utformas och vilka vägval inom utbildning, forskning och samverkan som måste göras.

Deltagarna delades in i tjugo arbetsgrupper om fem-sex personer. Vid varje bord fanns en dator genom vilken gruppen skickade in sina svar på frågorna samt kommentarer. Underlag, frågor och svar presenterades på två storskråmar och fler än 800 mejl kom in.

re från alla fakulteter, var förstås ett viktigt led i att skapa större enhet. Vi diskuterade också betydelsen av att universitetet är engagerat i samhället. På det hela taget var det en väldigt bra konferens. Frågan är bara hur vi gör nu för att följa upp allt det positiva som kom fram de här två dagarna.

Marie Rådbo, universitetslektor vid institutionen för fysik

- DET VAR RÄTT givande och roligt. Jag tycker att upplägget fungerade väldigt bra med tanke på att det var ett

hundratal deltagare. Det var oerhört spännande att få träffa så många människor på en och samma gång. Det kändes som vi var där främst för att bidra till strategigruppen. Att alla kunde enas om att det är viktigt med hög utbildnings- och forskningskvalitet, samverkan och internationalisering är väl inte så förvånande. Men det var kanske inte meningen att vi skulle komma fram något annat. Det fanns många andra, mer originella, tankar och förslag också, men där var enigheten givetvis inte lika stor.

Magnus Gunnarsson, avdelningen för analys och uppföljning

- KONFERENSEN VAR otroligt proffsig genomförd och väldigt rolig – jag var helt upphetsad i flera dagar efteråt. Överhuvudtaget

tycker jag att det är närmast rörande hur GU har engagerat medarbetare under mer än en termin genom workshoppar, seminarier och nu en sammanfattande konferens. Vi får inte glömma att målet – att vi ska bli ett enda universitet – inte enbart beror på ledningsbeslut utan också handlar om just den här typen av processer där prefekter, forskare och andra medarbetare från olika områden träffas och pratar tillsammans.

– Den viktigaste frågan för universitetet är hur vi kan skapa en förmåga att fatta strategiska beslut. Vi är fortfarande ett federativt lärosäte men vi har tagit flera små steg framåt för att bli starkare. Det går inte fort men istället går det långsamt.

Lasse Lindkvist, prefekt vid Högskolan för fotografi

Vilken löpsedel vann?

Under sista passet första dagen fick grupperna i uppgift att göra var sin löpsedel på temat "Göteborgs universitet 2020". Löpsedlarna trycktes upp och fanns uppsatta så att deltagarna vid samlingen före middagen kunde rösta på den bästa löpsedeln.

Svar: Den med "demensen" vann.

BEJAKA NYFIKENHETEN!

IBLAND TÄNKER JAG tillbaka på varför jag började läsa på universitetet överhuvudtaget. Litteraturvetenskap och filosofi – det var knappast något tydligt arbete som jag såg framför mig och än mindre någon akademisk karriär. Så småningom började jag därför på Handels (men gick aldrig färdigt) och senare med teologi. På den vägen är det. Den drivkraften kan kallas, då som nu, nyfikenhet.

MIN EGEN DRIVKRAFT för att söka mig till universitetsstudier från en tämligen studieovan uppväxtmiljö intresserar förmodligen få. Samtidigt påminns jag om denna när jag deltog i konferensen Vision och vägval 2020 i Varberg den 8–9 februari, om Göteborgs universitets visionsarbete. Tillsammans med drygt hundratalet personer från hela GU grupperbetade jag i två dagar om Göteborgs universitet i framtiden. En mängd frågor om utbildning, forskning och samverkan passerade revy i snabb takt och tillsammans konstaterade vi att även i framtiden vill Göteborgs universitet vara ett brett universitet med internationell spetskompetens och god förankring hos såväl studenter som samhälle. Några mer brännbara frågor kom också upp på bordet, till exempel hur Göteborgs universitet aktivt skall kunna bidra till att minska segregationen i det svenska samhället.

MED ANDRA ORD var jag ganska nöjd med visionskonferensen, inte minst för att den gav tillfälle att träffa kollegor från alla fakulteter och inte bara min egen. Men jag saknar ändå något, nämligen en mer livaktig diskussion om universitetets idé. Efter alla opinionsyttringar om universitetets vägval i framtiden tror jag också vi måste kunna artikulera en berättelse om universitetet som en unik aktör i samtiden. Det moderna universitetets idé bygger – för att göra en lång historia kort – på åtminstone tre tidigare modeller: collegets utbildning för både bildningens och yrkets skull med rötter i medeltiden, det humboldtska forsknings- och bildningsuniversitetet och

Napoleons Polytechnique, alltså den specialiserade yrkesskolan. Från alla dessa tre kan dagens universitet hämta något viktigt.

SJÄLV TYCKER JAG att en ökad förståelse av den mänskliga tillvaron i alla dess dimensioner – biologiska, sociala, kulturella, andliga, politiska – hör till universitetets allra viktigaste angelägenheter. Självklart finns det all anledning att glädjas åt forskningsresultat som kan ha en omedelbar nytta för samhället eller studenten; jag utbringar inga skålar för forskningens rena onyttighet. Men samtidigt är relevans svår att förutsäga eller beställa. Det är här nyfikenheten kommer in: den nyfikenhet som förhoppningsvis leder till ökad förståelse. För att kunna motivera vår existens annat än i termer av kortsiktig nytta krävs att vi ständigt återvänder till berättelsen om universitetets unika idé. Och vad är denna idé egentligen annat än just nyfikenhet?

OLA SIGURDSON
PROFESSOR I TROS- OCH LIVSÅSKÄDNINGSVETENSKAP OCH FÖRE- STÅNDARE FÖR CENTRUM FÖR KULTUR OCH HALSA

FOTO: JOHAN WINGBORG

① Kursplan
Profilen

② Kurs PM

③ Schema inkl.

- Föreläsningar
- Lista på föreläsningens innehåll

④ Arbetsrutin (Admin, inbörande, GVL etc.)

⑤ Studiematerial

• Kreativitet (inspiration)

• Utvärdering (IEFS)

• Projekt Meny

• Affärsplanering & entrep

• Sales & procurement

• Regulatorika....

IP
entrep

PM

BP

Communit

Inspiration, grund
börnad Uhp

Project Mo

VCup Campus grund

VCup

METP adv.
Campus

80 studer

GIBBS

KLNPR

x antal kurser

TEXT EVA LUNDGREN | FOTO JOHAN WINGBORG

FRAMTIDEN FINNS

HOS DE SMÅ BOLAGEN

- En gigantisk förändring. Det är vad som pågår inom läkemedelsindustrin. De multinationella jättarna har allt svårare att skapa något nytt, istället är det småföretagen och de akademiska entreprenörerna som blomstrar.

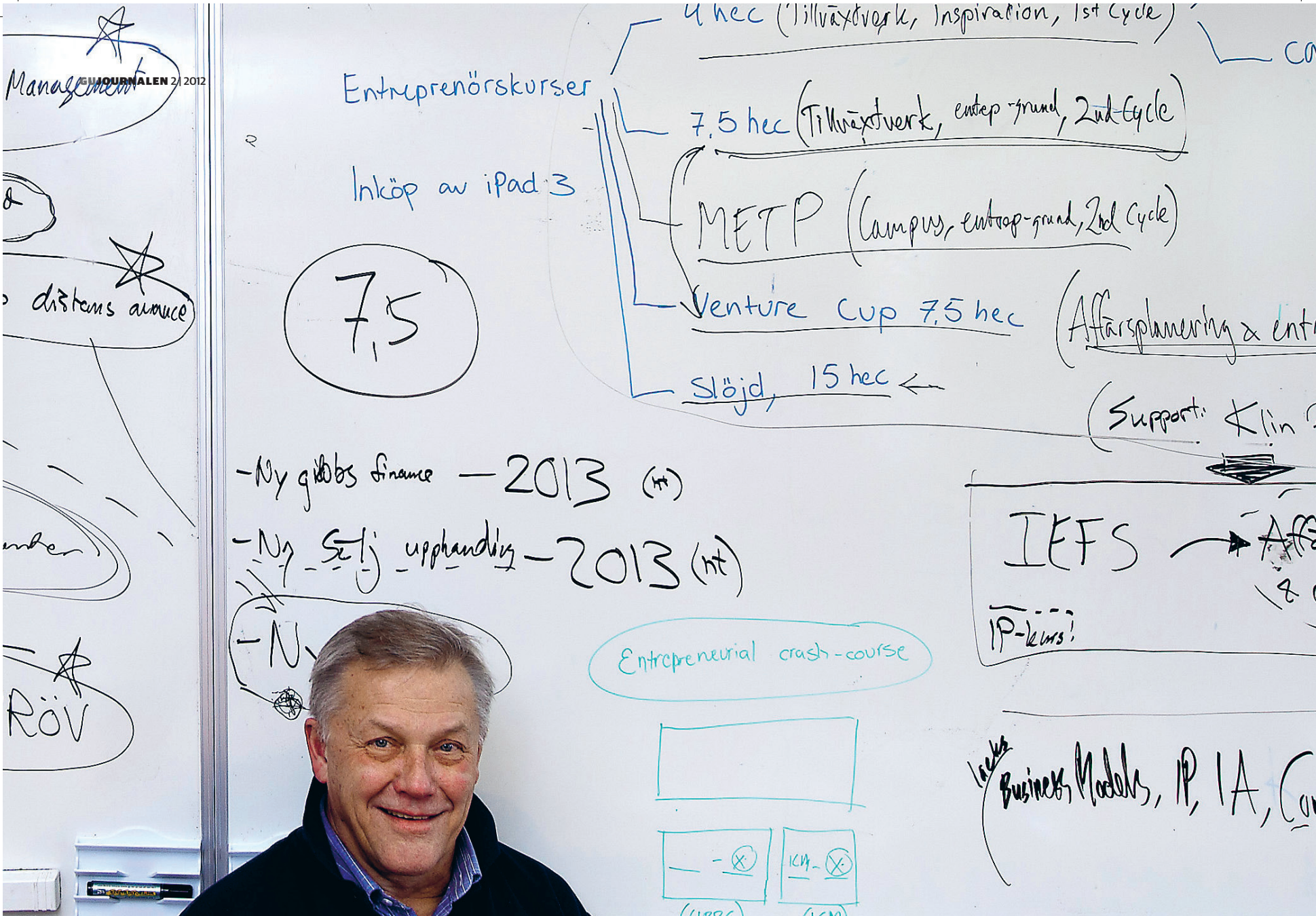
Så säger Thomas Hedner. Han är professor i klinisk farmakologi som nyligen blev doktor i företagsekonomi.

VAD GÖR MAN när man vid 55 års ålder har handlett ett tjugotal doktorander, publicerat cirka 500 artiklar om hjärt-kärlsjukdomar och blivit citerad tusentals gånger i prestigefyllda tidskrifter?

- Det var den fråga jag grubblade på när jag för sju år sedan ägnade en månad

åt pilgrimsvandringen El Camino. I ryggsäcken fanns inte mycket mer än en regnrock, några t-tröjor och ett par extra skor. Startpunkten var franska St. Jean de Pied-de-Port, slutmålet Santiago de Compostela. Vandringen gick genom Pyrenéerna, 2,5 till 6 mil om dagen. Ibland regnade det, ibland var det 30 grader varmt. Men på 1 100 meters höjd kändes kylan rejält, runt 10 grader. Det fanns otroligt mycket spännande att se utmed vägen men det var också fullt med små kaféer och matställen att rasta vid. Men mest intressant var alla möten med olika människor som hade fascinerande historier att berätta - italienare, tyskar, brasilianare, i alla åldrar och med skiftande bakgrund.

80 mil och ett antal skoskavsblåsor

senare var han framme vid vallfartsorten, lagom till mässan i stadens väldiga katedral.

– Drygt tusen pilgrimer var där, flera kände jag igen från vandringen. Också min fru Nina väntade på mig. Det finns de som går leden av djupt religiösa skäl men de flesta är nog ungefär som jag: människor som behöver tid att stressa av och kanske fundera. Vad jag kom fram till? Att jag ville göra något mer konkret än bara skriva artiklar; jag ville starta en utbildning i innovation och entreprenörskap för medicinare.

Beslutet var inte gripet ur luften. Thomas Hedner hade just gått klart utbildningen Master of Business Administration vid Handelshögskolan. Och på ett seminarium hade han träffat Magnus Klofsten som berättat hur Linköpings universitet satsar på entreprenörsutbildningar.

Dessutom hade han personlig erfarenhet av företagande. Året innan hade han exempelvis, tillsammans med några kollegor, startat DuoCort AB.

– **VISST ÄR DET VIKTIGT** med forskning. Men det gäller att skapa värden för samhället också. Med hjälp av docent Boo Edgar, chef för masterprogrammet GIBBS, startade jag så småningom Enheten för innovation och entreprenörskap vid Sahlgrenska akademien. För att ge större tyngd åt forskningen där beslöt jag att doktorera en andra gång, nu i företagsekonomi.

Avhandlingen, som handlar om läkemedelsföretag i omvandling, försvarade han i slutet av januari.

Sedan dess har telefonen gått varm.

För ungefär samtidigt kom Astra Zenecas besked att man lägger ner sin verksamhet i Södertälje.

Och Thomas Hedners svar på alla frågor om hur det kommer att gå nu är dubbelt: Å ena sidan är det ju inte roligt för alla dem som förlorar sina jobb. Å andra sidan kommer det snart att skapas ännu fler arbeten.

– **JÄMFÖR MED VAD** som hände i Uppsala för tio år sedan. Pharmacia lade ner, närmare 3 000 anställda fick gå. Men nu är cirka 4 500 personer sysselsatta i mindre och mellanstora medicinföretag. Detta ger sannolikt större framtida möjligheter för högutbildade unga människor inom sektorn.

Big Pharma kallas de, jättarna inom läkemedelsbranschen som kräver enorma investeringar för att gå runt. Ett nytt läkemedel tar 10–12 år att ta fram och kan kosta uppemot 4 miljarder dollar. Eftersom patentet går ut efter 20 år har företaget 8–10 år på sig att ta projektet till vinst.

– Inte undra på att de inte vågar satsa på osäkra kort! Istället kör de varianter av de mediciner som redan finns. Spännande upptäckter görs istället på universiteten och vid de mindre företagen.

Thomas Hedner själv är ett lysande

exempel. I höstas såldes nämligen DuoCort AB för drygt en miljard kronor. Det preparat man tagit fram är tänkt för en patientgrupp som storbolagen inte riktigt brytt sig om. Det handlar om de cirka 250 000 människor i Europa som lider av Addisons sjukdom och som ständigt måste få tillskott av kortison för att överleva.

– Tidigare fick de tabletter som måste tas tre gånger om dagen. Hjärt-kärlsjukdomar, fetma och benskörhet var vanliga biverkningar som bland annat beror på att tabletterna ger ett alldeles för jämnt tillskott av kortison – det naturliga är att ha mycket kortison i blodet på morgonen och lite på kvällen. Den medicin vi utvecklat ger en mer normal kortisonstillförsel över dygnet, vilket i princip medför att biverkningarna försvinner.

PULS PARTNERS KALLAS den inkubator som stöttat DuoCort. Men Thomas Hedners grupp har ytterligare tre företag på gång. Det handlar om bättre mediciner när det gäller prostatacancer, bakteriell vaginos samt ögonsjukdomen epidemisk keratokonjunktivit.

Dessa bolag är bara exempel på det väldiga systemskifte som är på gång inom företagsvärlden, menar Thomas Hedner. Det gäller läkemedelsindustrin men också telekommunikation, skivbranschen, bokförlag, kanske även matproduktion.

THOMAS HEDNER

YRKE: Läkare, professor i klinisk farmakologi.

AKTUELL: Har nyligen disputerat i företagsekonomi vid Linköpings universitet på avhandlingen *Change in the Pharmaceutical Industry*.

FAMILJ: Hustrun Nina, fyra vuxna barn samt labradoren Myrra.

BOR: Intorp Säteri utanför Ulricehamn.

INTRESSEN: Företagande, restaurera gamla byggnader, jakt, historia.

SENAST LÄSTA BOK: *Steve Jobs - en biografi*, av Walter Isaacson.

SENASTE FILM: *Sherlock Holmes - a game of shadows*.

FAVORITMUSIK: Bruce Springsteen (som är 1 dag äldre än jag).

FAVORITMAT: Vilt och fisk.

STYRKA: Entusiastisk, ihärdig och entreprenöriell.

SVAGHET: All slags byråkratisk hantering.

FÖREBILDER: När det gäller entreprenörskap: Michael Phelps: "Tänk, tänk stort, tänk det största du kan - allt är möjligt." Inom vetenskap: Marie Curie: "I taught that the way of progress was neither swift nor easy."

– Flera saker driver på utvecklingen, bland annat Internet. Ett litet företag med kanske femton anställda kan ha ett nätverk med tusen experter spridda över hela jorden. De kan samarbeta med andra forskare, entreprenörer, finansärer och kunder på helt nya sätt. Patentmöjligheterna och värdeskapandet kan man sedan dela på för att skapa nytta så optimalt och snabbt som möjligt.

Inte bara universiteten utan hela samhäl-

ska opereras är nog tacksam om kirurgen övat innan och inte bara läst boken. Själv kan jag fascineras över hur mycket kunskap människor förr i tiden hade i händerna, trots att de saknade formell kompetens. Jag har en 1500-talsgård utanför Ulricehamn dit jag forslat tre gamla timmerstugor, en från Hälsingland och två från Norge, som jag låtit montera ner och sedan sätta upp igen. Det är som att bygga med lego, allt passar perfekt.

»Framgång handlar ofta också om att skapa värde, inte bara för sig själv, utan för andra

let måste därför satsa mer på att stödja innovation och företagande, förklarar Thomas Hedner. Och studenterna måste få in entreprenörskap i sina utbildningar. För Astra Zenecas nedläggning i Södertälje kommer sannolikt att följas av fler förändringar i branschen som det gäller att vara beredd på.

– Framgång handlar ofta om att ha en vision, ett mål och en strategi och om att inte blicka bakåt. Det är klart att man riskerar att misslyckas ibland och visst kan det vara frustrerande att arbeta hårt och sedan inte nå de resultat man hoppats på. Men under tiden har man lärt sig något, och det kan vara lika viktigt som att lyckas. Framgång handlar ofta också om att skapa värde, inte bara för sig själv, utan för andra.

VAR FINNS DE STORA behoven inom medicin? Det är den fråga man måste utgå ifrån, menar Thomas Hedner.

– Ta Medicines for Malaria Venture i Schweiz som ett exempel. Det är en icke vinstdrivande stiftelse med cirka 50 anställda som tar fram medicin mot malaria, något som de stora läkemedelsjättarna inte trott vara lönsamt.

I informationssamhället kommer allt fler gränser att suddas ut, spår Thomas Hedner. Det gäller även universitetsutbildningar.

– Vi kommer att få fler virtuella plattformar där den lärare som är bäst inom ett visst område får undervisa, vare sig han eller hon kommer från Göteborg, Uppsala eller kanske Los Angeles. Vi blir också tvungna att ändra vår pedagogik i grunden och bli mer av handledare än traditionella lärare. Det är 25-åringarna som leder den här utvecklingen och förhoppningsvis kommer de att låta oss äldre vara med. För jag har ju ett jättespännande jobb och skulle mycket väl kunna tänka mig att hålla på tills jag är 75. Men då gäller det att veta när det är dags att släppa sina projekt och låta ungdomarna ta över. Det där har vi svårt för inom akademien.

Den äldre generationen kan istället bidra med den erfarenhet som tar tid att utveckla. För kunskap handlar inte bara om teori. Thomas Hedners masterutbildning i entreprenörskap innehåller exempelvis ett år praktik.

– "Learning by doing" är ju något som medicinare redan är vana vid – den som

FÖR GAMLA HUS är ytterligare ett av Thomas Hedners intressen. När han inte har fullt upp med studenter, doktorander och unga företagare, åker han till gården och putsar eller snickrar.

– För några år sedan var min fru och jag i Fazana, en gammal romersk by i Kroatien, känd för sin amforatillverkning. Vi råkade träffa ett par från Partille som hade ett hus där som vi tyckte såg trevligt ut. De berättade att ett liknande hus var till salu. Så vi köpte det och håller nu på med restaureringen. Jag tycker om att ta fram gamla miljöer, samtidigt som jag inte är någon fanatiker, varje detalj måste inte vara exakt. Men det är viktigt att göra något helt annat ibland. Det kan handla om att måla på ett gammalt hus. Eller om att lämna alla bekymmer bakom sig och bara vandra en månad.

FOTO: PRIVAT

2005 gick Thomas Hedner den 80 mil långa vandrigen till Santiago de Compostela.

En förening som stöttar små projekt

Känner du till U-landsföreningen vid GU och Chalmers?

Inte det. Det är en ideell universitetsförening som stöttar småskaliga utvecklingsprojekt i Afrika.

Nu hoppas man nå fler.

FÖRENINGEN HAR IDAG bara 40 medlemmar. Att det inte är fler beror enligt Magnus Holmstrand, administrativ chef på Chalmers, på att verksamheten till stor del har varit okänd. Nu ska det bli ändring på den saken. Hemsidan har uppdaterats, en liten folder har tryckts upp och man tänker passa på att presentera föreningen vid olika möten.

– När vi talar om för andra vad vi gör blir många intresserade, men det räcker inte, säger Magnus Holmstrand.

Under åren har föreningen, som är öppen för anställda vid GU och Chalmers, bedrivit bistånd i en rad olika länder, till exempel Sierra Leone, Tanzania, Etiopien, Uruguay och Bolivia. Föreningen bildades under upprorsåret 1968. En av initiativtagarna var den kände fysikprofessorn Karl-Erik Eriksson, som fortfarande är aktiv. Upprördheten var stor över att Sveriges bistånd inte nådde 1 procent av BNP. Idén föddes att bilda en förening, där anställda skulle avsätta 1 procent av sin lön för att bidra till en bättre värld.

Till skillnad från större hjälporganisationer finansierar U-landsföreningen enbart småskaliga

projekt i mindre byar där man vet att pengarna når fram.

– Alla bidrag går direkt till människor med behov, det finns inga mellanhänder, inga administrativa avgifter. Vi följer också upp projekten, säger Magnus Holmstrand.

Syftet med biståndet är att minska fattigdomen, öka demokratiseringen och att bidra till en hållbar utveckling.

Ett projekt, som nyligen avslutats, är biståndet i en by i norra Sierra Leone. Där gick föreningen in och satsade cirka 150 000 kronor.

- DET ÄR ETT AV

världens fattigaste och mest korrumpierade länder. Mellan 1991 och 2002 rasade ett blodigt inbördeskrig mellan regeringen och Revolutionära enhetsfronten. Trots att landet är rikt på naturtillgångar kommer det inte människorna till godo utan hamnar i händerna på ett fåtal rika. 70 procent av befolkningen lever på under 1 dollar per dag, säger Magnus Holmstrand som själv besökte byn för några år sedan. Han slogs av hur fattigt och eländigt det var samtidigt som han imponerades över kvinnornas kraft.

Stödet har bland annat gått ut på att lära kvinnorna att odla kassawa – den viktigaste näringskällan.

– I samma by har föreningen tidigare finansierat bygget av ett säkert sädesförråd där bönder kan låna utsäde och grävt ett antal brunnar. I två andra orter i Sierra Leone har föreningen med hjälp av Sida-bidrag startat två yrkesskolor för smeder,

samvete och dra mitt strå till stacken. Även ett litet belopp på 50 kronor per månad gör en stor skillnad för utsatta människors liv, säger hon.

DET NYA PROJEKTET handlar om att stötta produktion av ananasprodukter i byn Edumafa i Ghana.

– Vi har ännu inte tryckt på knappen, säger Magnus Holmstrand. Vi har en person på plats, Magdalena Eriksson, dotter till Karl-Erik Eriksson, som ska hjälpa oss att gå vidare.

– Alla pengar når fram, upprepar han. För mig känns det tillfredsställande att tillsammans med sina arbetskamrater verka för en bättre värld.

ALLAN ERIKSSON

Sädesförrådet i Kamaworni, Sierra Leone, som U-landsföreningen finansierade.

FOTO: PRIVAT

U-LANDSFÖRENINGEN VID GU OCH CHALMERS

Föreningen är öppen för anställda vid GU och Chalmers, men även andra kan ge bidrag.

Hemsida: <http://dinsida.gu.se/foreningar/>. Klicka vidare till U-landsföreningen.

Du blir medlem genom att betala årsavgiften på 20 kronor. Sedan kan du välja att bli månadsgivare och bestämmer då själv storleken på beloppet, som dras direkt från lönen.

Bilden

Ubuntu

Utställningen Ubuntu, som fritt översatt betyder "jag finns för att du finns, vi skapar varandra", premiärvisas den 15 mars på Östra Sjukhuset. Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Sahlgrenska akademien och Röhsska museet har i ett unikt samarbete skapat en multimediautställning där vårdpersonal får möta framtidens vårdform. Idén bakom är att en personcentrerad vård kan korta vårdtiderna och öka patienternas delaktighet. Under året kommer 750 av sjukhusets personal att besöka den annorlunda vårdsalen. Samtidigt öppnas en satellitutställning på Rösska museet, som är öppen för allmänheten.

FOTO: STEFAN SARAJARVI

Min väska

Ylva Ulfsson Eriksson

Lektor vid sociologiska institutionen

The Trend, skinnväskan som jag köpt i Göteborg, funkar både som hand- och jobbväska. Den har ett stort fack där jag proppar ner grejer som stora viktiga almanackan, gärna böcker och block. I småfacken lägger jag bra att ha-grejer som handspriten, nycklar, klädsåpslås till gymmet och små tandborstar.

Så har jag en leksaksavdelning med en liten Darth Vader figur och en fingerleksak i form av en äcklig svart tygspindel med hjärtformade snäckan i säkert förvar inuti. Båda har jag fått av min man. Extra batterier till musiklyssning på mp3-spelaren eller då jag gör intervjuer. Här har jag en forskningsskiss (har just lagt in ansökan till VR), hundgodis samt det röda plasthjärtat min man gav mig. I hemliga facket finns en mobiltelefon och ett spårvagnskort. Jag har nu två väskor men målet är en.

Den lila väskan, en greenbag i återvinningsbar polypropen, är köpt i NYU Bookstore i New York för ett par dollar, ihop med inköp av böcker. Det är min bära böcker-väska – mycket använd, den börjar gå sönder. Det mesta av mitt aktuella arbetsmaterial finns här, tillsammans med den ganska nya forskningsdagboken som jag inte riktigt kommit igång med att skriva i.

Mitt pågående forskningsprojekt är en lärobok för studenter på personalvetarprogrammet, en sammanfattning av den kunskapsbank de ska ha när de går ut, som är baserad på dagboksanteckningar och intervjuer med personalare. Det är viktigt för studenterna med den röda tråden redan från starten (något som saknas idag) så att de vet vilket arbete som ligger framför dem.

TEXT & FOTO: HELENA SVENSSON

Skinnväskan: almanacka, kvitto, småmynt, hand-sprit, nycklar, klädsåpslås, små tandborstar, plånbok, Novalucol, försvarets hudsalva, reservbatteri, Star Wars-figuren Darth Vader, svart tygspindel, snäckhjärta-portmonnä, jobbnycklar, passerkort, forskningsskiss, hundgodis, pennor, visitkort med hållare, plasthjärta, mobiltelefoner, spårvagnskort. **Den lila:** forskningsskiss, arbetsdagbok, aktuellt arbetsmaterial, böcker.

TEXT HELENA SVENSSON | FOTO JOHAN WINGBORG

Mattias *flippar* ut

Vad är det som pågår i Mattias Söderpalms lokal? Filmmusik och skott hörs, lampor blinkar, forsränning och marsmänniskor som invaderar. Jo, här finns en spelhall med en fin samling flipperspel.

FÖREBILDEN ÄR INGEN speciell utan han plockar idéer från olika hallar. En lampa med tre apelsiner på från Lisebergs spelhall för tanken till jackpot på en enarmad bandit. En bild med filmmotiv under en glas-skiva från ett spel blir en tavla som skapar atmosfär. Fyra flipper- och ett cocktailspel står på klinkergolvet som Mattias själv lagt. Till vardags arbetar han som säkerhetstekniker på IT-avdelningen, där han håller koll på eventuella hacker- och virusintrång i nätverkstrafiken.

- JAG SKA HA IN ytterligare två spel och en enarmad bandit. De står temporärt i skrubben här, säger Mattias och öppnar dörren som pryds av affischer från två SM. De hölls 2006 och 2007 precis rakt över gatan i ett kontorshotell på Möbelgatan. I båda tävlingarna placerade han sig bland de 36 bästa av 200. Ett kylskåp med coca-cola-dekaler står redo att fyllas med drycker till framtida spelkvällar. I fönstret står manualer, där ligger diverse reservdelar och verktyg för underhåll.

– Det hela började på sommarloven i kiosken på Tjörn, berättar Mattias. Där fanns flipperspel och jag hängde med min storebror som var fanatisk. I Göteborg under gymnasietiden i slutet på 1980-talet var det spelhallen på

Liseberg som gällde för Mattias och hans kompisar.

– Vi var där flera gånger i veckan. Det var rätt billigt att gå in på den tiden och hade man tur så kunde man dessutom hitta mynt som fastnat eller låg kvar i myntöppningen, så klarade man en hel dag.

MATTIAS FÖRSTA flipperspel hittade han och dåvarande kollegan Tobias på en p-plats i Sisjön. De släpade in det på kontoret men eftersom en tredje arbetskamrat var mer kunnig på kretskort var det han som lagade och behöll det.

Mattias blev sugen på att ha ett eget och av den legendariske Arne i Högsbo köpte hans sitt första spel, ett Radical! för cirka 2 500 kr. Med det låga priset kom en hel del arbete. Spelet var trasigt och för Mattias blev det en utmaning.

– Det var svårt att få tag i delar på den tiden och man fick mejla konstiga firmor i Tyskland. Vill inte tänka på vad spelet kostade mig egentligen!

Strax därefter köptes ett World Cup Soccer 94 och ett par månader senare hittade han ett likadant på nätet.

MATTIAS STARTAR fotbollsspelet och det låter som om vi vore på arenan.

– Jag hade ju redan ett men såg då ett andra på Blocket, det gick inte att motstå! Det blev hemlevererat av en för mig okänd kille som kom ner med det på släpkärra från Stockholm. Bytte det senare mot ett Who dunn it? med en norrman på en parkering vid Svinesundsbron.

Mattias märkte efter hand att han var bra på att laga elektroniken och började hjälpa andra. Det är ständigt underhåll som gäller, förklarar han, det är alltid någon plastbit som är trasig eller kretskort som trasslar. Reservdelarna köper han mest via nätet. Mattias drar loss glas-skivan som täcker ett av spelen, lyfter upp det och fram träder en värld av sladdar och lampor. Bakom luckan med display och bild från spelet finns kretskorten, som en stad sedd ovanifrån, samt datorn.

TIDEN ÄR KNAPP för spelande så just nu är det samlaren Mattias som dominerar. Samlarfokus har förändrats under åren. En period ville han bara ha de nyaste, fräckaste, sedan ett från varje tidsperiod och därefter ett från varje tillverkare. Nu vill han ha spel som han gillar och som fungerar.

– Det jag söker är variation i samlandet, vid sidan om World Cup Soccer-spelen som följt mig under åren. Jag är inne på det femte just nu.

Om sin samling säger Mattias att det känns bra att veta att han

Mattias Söderpalm spelar tillsammans med barnen Ossian, 8 år, och Ditte, 6 år.

har spelen och att han kan klappa på dem ibland.

Mattias startar upp White Water 92, Lord of the Rings och tillsammans med ljudslungan från Revenge from Mars, som redan står på, är det ett sammelsurium av musik och ljudillustrationer, blinkande lampor i olika kulörer, figurer som rör sig och tecknade filmer. Är det inte svårt att koncentrera sig då? frågar jag, men Mattias ler och säger att det är just detta som är charmen och att man helt går in i sitt eget spel.

FLIPPER ÄR ETT skicklighetsspel och med ett visst mått av tur handlar det om att genom bollkontroll styra hastigheten på spelet. Varje spel har sina speciella modes, uppdrag, i olika steg som ofta är tidsbestämda och som kan ge extra bollar. Det kan vara att ta sig till världsmästerskapen i fotboll eller att behålla ringen

i kampen om den. Mattias drar i ”plungern”, kulan skjuts iväg och träffar ”Buy Ticket!”. En lampa tänds, han är i Dallas! Kulan rullar tillbaka ner, träffar flipparna, stannas upp en stund för sikte, skjuts iväg igen och går rakt in i mål och en lampa i den stora fotbollen tänds. I Boston tänds ”Light Hurry Up” och ”Boston Tea Party” startar. En tedrickande hund dyker upp på skärmen och raskt ska han försöka få ett slut på drickandet.

Jag undrar om det är något speciellt spel han skulle vilja ha. Svaret blir att han ägt de flesta av de 40–50 som finns och med priser runt 50 000 kr är han nu intresserad av något nytt. Vad är då det bästa med flipperspel frågar jag till sist.

– Det är att det är så snyggt, det blinkar fint, speciellt när det är mörkt, då får man en skön känsla i magen.

FACKUTTRYCK

Flipperspel: Elektromagnetiskt spel, från engelskans ”flipper”, som på engelska betecknar paddlarna snarare än själva spelet.

Cocktailspel: Ett lågt, ofta åttakantigt, flipperspel som man sitter vid.

Plunger: Den spak man skjuter in kulan i spelet med.

Tilt: När man skakar, slår eller flyttar på flipperspelet mer än tillåtet tilar spelet och bollen avslutas omedelbart.

Nudga: Att lätt stöta till flippet framifrån eller från sidorna och på så sätt manipulera den nästintill friktionslösa flipperkulan att komma ur farliga lägen.

Inlane: En ränna till höger eller vänster om respektive flipper som rullar bollen till flippern.

Outlane: En ränna till höger eller vänster om respektive inlane som rullar bollen genom utkanten av spelet, så att bollen förloras.

SDTM: (Straight Down The Middle, ungefär ”rätt ner i mitten”: ett läge då kulan från en viss plats på spelplanen åker rakt ner mellan flipparna, utan möjlighet att räddas.

MATTIAS SÖDERPALM

ARBETE: Säkerhetstekniker på IT-avdelningen.

FAMILJ: Fru och två barn.

BOR: Trävilla från 1920-talet i Mölndal.

INTRESSEN: Flipperspel, taekwondo, geocaching och ölbrygging.

LÄNKAR:

www.svenskaflippersallskapet.com/,
www.parts4pinballs.com/

Dessa spel har Mattias i sin samling:

Revenge from Mars Pinball 2000
World Cup Soccer 1994
White Water 1992
Lord of the rings 2003

Ska fram:

Blackout 1980
Roller Disco 1980
Bally Circus, enarmad bandit från början av 1970-talet

Anja, forskare. Affan, tolk.

De finns inte med i någon statistik, ändå jobbar de.

Anja Franck har rest runt i Malaysia för att kartlägga kvinnors osynliga arbete. Med sig hade hon tolken Zul Affan bin Ramli vars insats till avhandlingen var ovärderlig. Han kom till Anjas disputation.

VI TRÄFFAS DAGEN före disputationen på arbetsrummet, på fjärde våningen på Handelshögskolan. Boken är tryckt och klar sedan några veckor men ändå är Anja nervös och ängslig över hur det ska gå.

– Det är den första sammanläggningsavhandlingen som läggs fram på min institution och man är ju, som alla andra, rädd för att den stora bluffen ska avslöjas, säger hon på fullt allvar.

Resultatet av fem års arbete sammanfattat i 134 sidor. Samtidigt finns känslan av lycka i luften. Hon konstaterar att avhandlingen har varit det roligaste hon gjort i hela sitt liv.

– Det är helt fantastiskt. Att skriva en avhandling har varit en drömsysselsättning. Alla har sagt till mig att du kommer att vara så trött på det, men det är jag inte. Jag är otroligt sugen på att fortsätta skriva artiklar på det material jag har.

TOLKEN AFFAN, som står vid hennes sida, är både rörd och glad.

– Jag kunde knappt tro att det var sant när Anja berättade för mig att handledaren Claes Alvstam hade ordnat så att jag kunde komma hit till disputationen. Jag är oerhört tacksam. Det som Anja har gjort är en fin och seriös sak. Jag är glad om jag har kunnat hjälpa till, säger han ödmjukt.

Det märks att de känner varandra väl. Anja och Affan har under de senaste åren umgåtts intensivt under ett par veckor per år. Ibland 24 timmar om dygnet. De har bråklat, grälat, skrattat. Och på vägen har de blivit goda vänner. Anja beskriver Affan mer som en forskningsassistent än tolk.

Bilden av kvinnan i utvecklingsländer som ett offer är ofta missvisande, menar Anja Franck som tillsammans med tolken Zul Affan bin Ramli har intervjuat 80 malaysiska kvinnor.

– Vi fick leta upp kvinnorna och där har Affan varit till stor hjälp. Han har ordnat allt praktiskt, bokat intervjuer och planerat resor. Sedan kunde allt hända. Vi hade kanske bestämt att göra ett antal intervjuer i en viss by, men så regnade vägen bort eller så gick bilen sönder och så fick vi på kort varsel få tag på en motorcykel men utan att det fanns några hjälmar.

För Anja var det självklart att Affan skulle vara med på den stora dagen.

– Vi har samlat ihop materialet tillsammans under ganska stor möda. Det hade

känts konstigt om han inte var med när vi gick i hamn. Ingen annan känner materialet lika bra som han.

UNDER DE SENASTE fem åren har Anja rest fram och tillbaka flera gånger till Penang i Malaysia. Totalt har hon tillsammans med Affan intervjuat 80 malaysiska kvinnor som inte syns i den officiella statistiken.

Arbetet har varit roligt, tidsödande och jobbigt på samma gång, berättar Anja som tänker tillbaka på alla intervjuer som hon gjorde på marknader eller i kvinnornas hem.

– I början upplevde jag intervju-situationen som rätt kaotisk. Det var mycket ljud överallt. Kvinnorna jobbade ju samtidigt, de var ibland tvungna att gå därifrån, barnen kom hem från skolan och folk slog sig ner och undrade vad vi gjorde. Men Affan var väldigt skicklig på att parera allt som hände och att följa upp där vi var i samtalen.

UNDER TVÅ OCH EN HALV månad var Anjas familj med. De bodde i ett pyttelitet rum hos en storfamilj på 12 personer som Anja lärde känna redan 1995 när hon reste runt i Malaysia. Att få bo så nära en familj var en stor fördel jämfört med att bo på hotell, upplever Anja.

– När jag sedan åkte ner själv då visste barnen vem jag bodde hos och kunde skicka med beställningslistor på malaysiskt godis. Sedan har Skype revolutionerat livet för arbetande föräldrar som är långt borta. Tänk att man kan ha daglig kontakt och att barnen kan visa upp sina teckningar.

Att det just blev Malaysia berodde på flera saker. Anja hade själv rest ganska mycket i Sydostasien tidigare och av alla länder i regionen har Malaysia lägst andel kvinnor på den formella arbetsmarknaden. Detta trots att landet har näst högst BNP i Sydostasien, fler kvinnor i högre utbildning än män och trots att kvinnor föder allt färre barn. Detta väckte hennes nyfikenhet.

– Malaysia har gått från att vara ett utvecklingsland till ett medelinkomstland på oerhört kort tid. Men trots snabb ekonomisk tillväxt och ökad utbildningsnivå har kvinnor aldrig kommit upp i över 50 procent förvärvsrekvens. Förklaringen är att kvinnor stannar kort tid på den vanliga arbetsmarknaden.

Kvinnornas begränsade möjligheter till fast jobb påverkar även deras rätt till pension, sociala skyddsnät och barnomsorg. Kvinnorna riskerar också att bli mer beroende av männen.

Anja förvånades över att det finns så få studier om kvinnors osynliga arbete. Eftersom de huvudsakligen jobbar i den informella ekonomin syns de inte i den officiella statistiken.

– En majoritet av världens arbetare finns inom den informella ekonomin. Men eftersom vi inte kan kvantifiera den krävs det andra metoder. Man måste helt enkelt ut och se vad de gör och ställa frågor.

Vad säger din studie om kvinnors arbetsvillkor i andra utvecklingsländer?

– Exportorienterad utveckling framhålls som en modell för att skapa arbetstillfällen. Men i det malaysiska fallet klarar den inte att upprätthålla kvinnors deltagande på arbetsmarknaden under en längre tid. Om länder ska exportera sig ur en slags underutveckling, måste modellen åtföljas av en rad sociala reformer på arbetsmarknaden, om det ska vara hållbart i längden.

Anja framhåller också att det finns en mängd andra faktorer som påverkar dessa kvinnors möjligheter. Dels vilka krav de

FOTO: PRIVAT

Intervju hemma hos en av respondenterna i byn Teluk Bahang. Genomgång av intervjuguiden inför intervjuer på marknaden i Teluk Bahang.

»En majoritet av världens arbetare finns i den informella ekonomin. Men eftersom vi inte kan kvantifiera den krävs det andra metoder.«

”

stora industrierna ställer på arbetarna, dels vilka normer som finns i samhället.

PÅ FLERA SÄTT utgör den exportorienterade utvecklingsmodellen det perfekta äktenskapet mellan kapitalismen och patriarkatet, menar Anja. Ett: kapitalismen är intresserad av billig arbetskraft som är lätt att göra sig av med. Och unga, ogifta kvinnor är billigast att anställa. Två: Den sociala normen säger att gifta kvinnor ska vara hemma och ta hand om barnen. När kvinnorna gifter sig passar det därför både arbetsgivare och familjer att de inte längre jobbar i fabriker.

Men bilden av kvinnorna är inte svart och ensidig, påpekar Anja. Även om arbetsvillkoren är tuffa och lönen ofta dålig, gör kvinnorna aktiva val för att klara av sin försörjning.

– Även om kvinnorna är förtryckta på arbetsmarknaden är de inte passiva offer. Tvärtom gör många av dem aktiva och strategiska val för att bemästra den situation de befinner sig i.

FÖR ANJA FRANCK, som är uppväxt med engagerade 68-föräldrar och blivit fostrad i den svenska kvinnorörelsens anda om rätten till försörjning, har det också varit en nyttig omprövning av förutfattade meningar.

– Jag kommer dit som en svensk medelklasskvinna och intervjuar kvinnor från en helt annan kulturell kontext. Jag har dragit mig för att tolka för mycket, utan har istället försökt återge kvinnornas berättelser och satt dem i ett större globalt sammanhang.

Det är exempelvis lätt att dra förhastade slutsatser om exempelvis jämställdhet och jämlikhet. För många malaysiska kvinnor

har exempelvis begreppet ”hemmafru” en annan innebörd än hos oss. Det betyder inte att de inte arbetar.

– Jag som hade läst så mycket postkolonial teori trodde att jag var rustad för att inte hamna i de lätta fällorna, men det gjorde jag ändå. Jag tror att jag blivit mer medveten om att kontexten, det vill säga samhället och kulturen, har stor betydelse, vilket man måste respektera. Det finns inte ett enda sätt att se på utveckling eller jämställdhet. Det finns inte en väg.

ÄVEN TOLKEN AFFAN säger att han har lärt sig mycket av Anja och fått upp ögonen för kvinnornas arbetsvillkor i samhället.

– Jag ser helheten mycket bättre nu, säger han.

Några dagar efter disputationen ringer jag upp Anja. Hon bubblar av glädje:

– Det gick faktiskt jättebra. Opponenten sade så många snälla saker om avhandlingen och kvällens fest var fantastisk.

ANJA KARLSSON FRANCK

AKTUELL: Nyligen disputerat på avhandlingen *From formal employment to street vending. Women's room to maneuver and labor market decisions under conditions of export-orientation – the case of Penang, Malaysia*. Institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi.

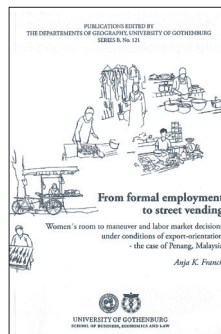
IDAG: Arbetar halvtid på Centrum för Europaforskning. Har också fått ett postdok -stipendium från Adlerbertska Forskningsstiftelsen för att studera markkonflikter som en följd av turismindustrins framfart i Penang.

ÅLDER: 38 år.

FAMILJ: Mamma, syster, man, två döttrar, syskonbarn, svärfamiljemedlemmar och vänner.

INTRESSEN: Tycker om samhällsdebatt. Och att pyssla. Samt det mesta som innefattar att jag får umgås med familj och vänner – här hemma och långt borta.

OANAD TALANG: Jonglör och eldslukerska. Distriktsguldmaljör i boule.

TEXT EVA LUNDGREN
FOTO JOHAN WINGBORG

Så mår flyktingbarnen

Somliga har gymnasieutbildning, andra kan inte ens läsa. En del har kontakt med sina släktingar, med det finns också de som har förlorat allt.

Det handlar om ensamkommande flyktingbarn, ett samarbetsprojekt mellan forskare vid Göteborgs universitet och FoU i Väst.

- **FORSKNING SKA INTE** hamna i skrivbordslådan utan komma till användning, förklarar Live Stretmo, doktorand vid institutionen för sociologi och arbetsvetenskap samt Charlotte Melander, universitetslektor vid institutionen för socialt arbete.

De arbetar inom ett så kallat FoU-projekt om ensamkommande barn, en flyktinggrupp som ofta uppmärksammas i medierna men på vitt skilda sätt: handlar det om barn med svåra upplevelser? Eller kanske om lycksökare som låtsas vara yngre än de är?

De motsägelsefulla bilderna och de implikationer detta ger för den policy som utformas kring dem är något som Live Stretmo undersöker i sitt avhandlingsarbete. Samtidigt har Charlotte Melander forskat om somaliska flyktingar. Så när FoU Väst 2009 bjöd in till ett nätverk av forskare, socialarbetare, lärare och andra som ägnar sig åt frågor som rör barn och ungdomar, blev det naturligt för de båda forskarna att ansluta sig. Tillsammans med FoU Väst och med medel från Flyktingfonden startade de sitt projekt som består av två delar:

- Den första handlar om att gå igenom alla personakter för de ensamkommande barn som kom till Göteborgsregionen 2008. Den här typen av undersökningar berör mycket känsligt material och måste därför etikprövas vilket tar tid. Men FoU har hjälpt till att skapa ingångar, förklarar Live Stretmo.

Den andra delen består av intervjuer.

- Det är en unik studie, påpekar Charlotte Melander. Vi intervjuar bland andra lärare, socialsekreterare, hälsoutredare och familjehemsföräldrar. Men inte minst viktigt är att vi också pratar med flyktingbarnen själva. Det är intressant men också svårt eftersom de är så fåordiga om sina upplevelser innan de kom till Sverige.

EN POÄNG MED projektet är att forskarna hela tiden utbyter rapporter och feedback med nätverket av socialsekreterare, skolpersonal och andra resurs- och myndighetspersoner.

- Det vanliga är annars att man samlar

- Ett problem är att barnen har så olika förutsättningar, de går inte att klumpa ihop, förklarar Charlotte Melander och Live Stretmo.

in material, gör en analys och sedan presenterar sin rapport på en konferens, påpekar Charlotte Melander. Här gäller det att hitta en balans mellan att samarbeta med de professionella i ett gemensamt utvecklingsarbete och samtidigt skapa en distans till empirin i den teoretiska analysen.

Vilket är då det största problemet för dem som arbetar med ensamkommande barn?

- Många unga mår dåligt under själva asylprocessen, förklarar Live Stretmo. Så hur väl man än vill kan exempelvis en socialsekreterare inte trola bort barnens rädsla för att bli avvisade. Ett annat problem är att skapa långvariga, kärleksfulla relationer till vuxna som inte klipps av när ungdomarna blir 18 eller 21 år.

Finns det då några problem med att arbeta tillsammans med FoU i Väst?

- Anställningsförhållandena kan vara komplicerade, menar Live Stretmo. Jag är tjänstledig på 50 procent för att arbeta vid FoU Väst och Charlotte är konsult i projektet. Det hade varit bättre om det fanns mellanrum i våra tjänster där man i perioder kunde vara anställd både i FoU i Väst och vid GU.

- Kanske borde det finnas en särskild

pott med pengar för samarbete kring tredje uppgiften, föreslår Charlotte Melander. Europeiska flyktingfonden till exempel betalar bara medel till den som har 50-procents finansiering från sitt lärosäte, och det är ju inte så lätt att få. Samarbete med övriga samhället borde stimuleras mer. Inte minst för att man ute på fältet får upp ögonen för frågor som man aldrig hade reflekterat över inne på sin kammare.

FLYKTINGBARN

Barns välbefinnande och familjers villkor
FoU i Väst/GR sammankallar ett nätverk för forskning som rör barn och familjer, ur ett brett perspektiv. I nätverket deltar bland andra institutionerna socialt arbete, sociologi, vårdvetenskap, pedagogik och psykolog vid Göteborgs universitet samt länsstyrelsen. För andra året i rad arrangerar nätverket en stor regional konferens för att sprida kunskap till personer som arbetar med barn och familjer, beslutsfattare, studenter och allmänheten. Just nu söker man föreläsare till höstens konferens. Det har också gjorts en publikation om aktuell forskning kring barn och familjer.

Hej Cecilia Bokenstrand, chef för FoU i Väst/GR!

Vad kan FoU i Väst/GR hjälpa forskare med?

- FoU i Väst fungerar helt enkelt som en länk mellan forskning och praktik, till nytta för båda parter. I våra projekt kopplas praktiker samman med forskare. På så sätt stimulerar vi till forskningsbaserad och forskarstödd utveckling av vardagsarbetet inom det sociala området. Men jag vill nog hävda att det blir en kunskapsutveckling också för forskningen. Den praktiska kopplingen gör att man börjar ställa nya frågor. Över åren är det ganska många som påbörjat sin forskarbana här.

- Avhandlingsidéer har vuxit fram i FoU-projekt som också gett tillgång till ny empiri. Det är inte svårt att locka forskare till FoU-aktiviteter och projekt. Här får man arbeta i samspel med engagerade politiker och praktiker och vi har väl utarbetade nätverk och kanaler för kunskapsutveckling. Inte minst det senare brukar upplevas som en fantastisk tillgång av forskare som kommer hit.

Kan man vända sig till er för att få anslag?

- Nej, vi är ingen finansiär. 20-25 procent av vår omsättning utgörs av de 13 kommunernas medlemsavgifter och det täcker enbart några få tjänster. Resterande del utgörs av externa medel framförallt anslag till olika forsknings- och utvecklingsprojekt. Över tid har FoU i Väst/GR varit ganska framgångsrika i att generera medel och ansökningar där vi går samman med andra aktörer är ganska vanligt förekommande. Så vi är ingen finansiär, men ibland en medsökande. Pengar är förstås väldigt styrande men vi är noga med att allt vi gör ska vara relevant för praktiken och vi har en tät dialog och god förankring i våra nätverk kring alla satsningar oavsett finansiering.

Vilka forskare kan vända sig till er?

- Hittills har vi framförallt samarbetat med forskare från Samhällsvetenskapliga fakulteten och Sahlgrenska akademien, men vi har samarbeten även med forskare från Humanistiska fakulteten och Utbildningsvetenskap. Andra samarbetspartner är Vårdalinstitutet och Chalmers. Den snabba IT- och teknikutvecklingen inom social omsorg och vård öppnar dessutom för nya samarbeten. Vi ingår i flera forskningsnätverk, utöver nätverket kring barn, unga och familjer finns även forskningsnätverket kring missbruk och beroende samt nätverket kring äldreforskning.

FOU I VÄST/GR

FoU i Väst är en forsknings- och utvecklingsenhet inom Göteborgsregionens kommunalförbund (GR). Syftet är att vara en mötesplats för forskning och praktik och stärka kunskapsutvecklingen kring socialtjänst, hälso- och sjukvård samt vård och omsorg om äldre och funktionshindrade.

Verksamheten bedrivs i form av FoU-projekt som synliggör erfarenheter, tar tillvara angelägen vetenskaplig kunskap, utvecklar ny kunskap och visar på goda exempel.

Projekten utformas i samarbete med kommunerna och Västra Götalandsregionen. Projekten kan ha olika uppbygg, exempelvis uppdragsforskning, följeforskning eller utvärdering.

FoU i Väst ägs av de 13 kommunerna i Göteborgsregionen men större delen av verksamheten finansieras med externa medel.

Läs mer på www.grkom.se/fouivast

I en nyutkommen bok, *Slutet på yttrandefriheten (och demokratin)*, beskriver statsvetaren Lennart Lundqvist en samhällsförändring som sakta men säkert håller på att urgröpa våra demokratiska rättigheter.

GU Journalen bad medievetaren Jan Strid att läsa boken.

Hur står det egentligen till med öppenheten?

ALLMÄNINTRESSE och demokrati kontra varumärken och kostnadseffektivitet – vågar vi lyfta frågan? Professor emeritus Lennart Lundqvist har kommit ut med en bok betitlad *Slutet på yttrandefriheten*

(och demokratin), en bok som rekommenderas till alla som är intresserade av den nuvarande samhällsutvecklingen. Som en sann akademiker skriver han inte enbart att utvecklingen är på väg åt ett visst håll utan han försöker verkligen också förklara varför. Hans huvudtes är att det allmänna bästa, allmänintresset eller det allmänna goda idag är ifrågasatt av ekonomismen.

Utgångspunkten är att det blivit så tyst på våra arbetsplatser, något som LO och Seco hade som rubrik på en kampanj för något år sedan, vilket Lundqvist illustrerar med ett fall vid Lunds universitet. Där kritiserade en professor emeritus ett omorganisationsbeslut föranlett av besparingskrav. Han riktade kritiken till först universitetets ledning och sedan till den lokala tidningen. För detta miste han de förmåner i form av rum, material med mera som han hade och blev rakt av utkastad. Detta innebär de facto ett brott mot repressalieförbudet i tryckfrihetsförordningen men universitetet med flera gjorde det till ett arbetsmiljöproblem. Han hade ju, påstods det, skadat institutionen, medarbetarna och universitetet även om man inte kunde konkretisera på vilket sätt.

PROFESSORN HADE uppträtt som en whistleblower och för detta råkat illa ut. I stället för att diskutera kritiken och kanske ta åt sig den angriper universitetet budbäraren. I detta fall, menar Lundqvist, står yttrandefriheten och därmed demokratin mot ekonomi och makt. Lundqvist redogör, med källhänvisning till dokument och personer, mycket utförligt för varje steg i processen för att visa hur yttrandefriheten begränsas genom påhittade etikettsregler och organisatorisk manipulering. Det är naturligtvis vanskligt att beskriva tendenser via enstaka fall men han tar även upp andra som Anders Ahlmark, "Fången på fyren", Ingvar Bratt från Bofors med

flera. För att ta ett närliggande exempel läste vi i Göteborgs-Posten den 7 mars i år hur ordföranden i styrelsen för Göteborgs Spårvägar anklagade vice ordföranden för illojalitet och inkompetens. Vice ordföranden var orolig för att ett italienskt bolag möjligen inte skulle betala fakturor för att reparera spårvagnar som inte hållit måttet (och där man beställt nya spårvagnar från samma företag). Ordföranden säger enligt Göteborgs-Posten: "som styrelseledamot i ett aktiebolag skall du ha bolagets bästa för ögonen. En bolagsstyrelse är inte som kommunfullmäktige, här skall du inte driva politik eller demagogi." Göteborgs Spårvägar är ett kommunalt bolag och har som devis på hemsidan: "Göteborgs Spårvägar är göteborgarnas bolag."

YTTRANDET HÄR illustrerar tydligt Lundqvists tes om att ekonomismen med bolagens varumärke och medborgarna som kunder förvandlar det allmänna bästa till en fråga om ekonomi. Han skriver: "De rättsstatliga, folkmaktsinriktade och offentligt etiska syften, som den tidigare myndighets- och expertstaten burit upp, har ersatts med syften som ligger nära det privata näringslivets. Det innebär att rationalitet, kostnadseffektivitet och produktivitet kommit i förgrunden i den offentliga verksamheten istället för som tidigare demokrativärdena... Förändringen är inte till fördel för demokratisk öppenhet och yttrandefrihet. Staten som butik är den nya offentliga organisationsformen och det får effekter."

Jag tror att det skulle vara nyttigt även för ledningen av Göteborgs universitet (där för övrigt representanter för allmänna intressen är fler än lärarna) att läsa boken och fundera över olika motiv till omorganisationer, lönesättning av såväl undervisande som icke undervisande personal, avtal om avgångsvederlag samt utnämningar. Det vore även nyttigt för alla oss andra inom universitetet och fundera över den demokratiska plikten att säga ifrån.

JAN STRID
UNIVERSITETSLEKTOR JMG

I förra numret publicerades en nedkortad version av repliken till Sulfs inlägg i nummer 1-2012 som handlade om de nya upphovsriktlinjerna, vilket facket starkt kritiserar. Eftersom vissa nyanseringar togs bort av redaktionen publiceras därför inlägget på nytt i sin ursprungliga version.

Replik: Inte frågan om att förändra upphovsrätten

I LÄRARENS ANSTÄLLNING ingår att själv planera och bedriva undervisning och att som professionell pedagog använda sig av de hjälpmedel som står till buds. Läraren har att själv ta fram det relevanta undervisningsmaterial som passar bäst för hans eller hennes undervisning.

Riktlinjerna omfattar inte lärarnas framställning av läroböcker på det sätt som skribenten påstår. Lärarna har rätt att i egen regi framställa läroböcker och förlägga dessa, vilket omfattas av reglerna om bisysslor. Av riktlinjerna framgår att lärare som framställer undervisningsmaterial och senare önskar använda samma material i förlagsutgivning måste beakta universitetets nyttjanderätt till materialet – inget annat. Universitetet har inte några kommersiella intressen. Läraren kan, om förlagsutgivning av sådant undervisningsmaterial aktualiseras, välja att inte ta med det tidigare använda materialet eller omarbeta detta så att det uppkommer ett nytt verk i enlighet med upphovsrättslagens definition. Den förlagda läroboken kan komma att återfinnas i en till en kursplan fogad litteraturlista för användning i undervisningen.

DET FÖRELIGGER INGET krav på en lärare att medverka i inspelning av föreläsningar, undantaget för lärare i distansundervisning, vilket måste anses falla sig helt naturligt. Många lärare visar dock stort intresse för att medverka i inspelning av föreläsningar och ser stora pedagogiska vinster med detta. I sådana fall inträder universitetet som producent och "sitter på rättigheterna".

Universitetets nyttjanderätt omfattar endast det undervisningsmaterial som är framtaget inom

ramen för anställningen – här har skribenten ånyo läst helt fel. Att en lärare i undervisningen beskriver sin forskning följer av kravet på att det ska finnas ett nära samband mellan forskningen och utbildningen. Läraren kan välja att föreläsa utan hjälpmedel eller använda sig av Powerpointpresentationer eller annat. Valet står läraren fritt. Om lärare upprättar undervisningsmaterial så tillkommer nyttjanderätten universitetet. Med nyttjanderätt avses en "rätt att nyttja" materialet inom universitetets verksamhet och det måste poängteras att läraren är fri att använda samma material för egen del, t.ex. som lärare på en kvällskurs inom något utbildningsförbund. Universitetet hävdar således en icke-exklusiv nyttjanderätt – inte äganderätt.

SULF MENAR ATT det skulle föreligga en sedvana, det s.k. "upphovsrättsliga lärarundantaget", som skulle ha sin grund i den akademiska friheten. Något sådant vedertaget handlingsmönster finns inte inom universitets- och högskolesektorn. Däremot utgör den s.k. "tumregeln" gällande princip. Det är således inte fråga om att "förändra upphovsrätten", som skribenten gör gällande. Avsikten med riktlinjerna är att klargöra förutsättningarna inför universitetets och dess medarbetares möte med en digital värld med ökad internationalisering och en hårdnande konkurrens. Vi kommer med all säkerhet också att möta helt andra utmaningar än dem som vi hittills mött.

MARIANNE ÖFVERSTRÖM
UNIVERSITETSSEKRETERARE

KRISTINA ULLGREN
UNIVERSITETSJURIST

En Göteborgsprofil

DET HAR VARIT EN FRÖJD att delta i Vision2020-arbetet men trots det så saknas något väsentligt. Vi har vänt på varje sten, diskuterat alla frågor och siat om alla tänkbara scenarion. Men vi har inte vågat tala om en profil för Göteborgs universitet. Den som skulle skilja oss från andra stora internationella universitet.

Det är inte helt ovanligt att amerikanska lärosäten lyfter fram sina konstnärliga verksamheter centralt. Yale Arts och Arts at Harvard, för att nämna två. De lyfter också fram konstens och humanioras vikt i olika sammanhang, exempelvis Harvards President Drew Gilip Faust (2010): "How can we create minds capable of innovation if they are unable to imagine a world different from the one in which we live now?" I Europa har vi en mer ängslig akademisk tradition där konstnärliga fakulteter och institutioner visserligen ofta har en stark autonom ställning men som mer sällan påverkar universiteten som helhet. Göteborgs universitet skulle kunna profilera sig som Europas första universitet med konstnärlig profil.

FÖRUTOM EN AV de starkare konstnärliga fakulteterna i Europa så bör styrkeområdet kulturarv, Centrum för kultur och hälsa, kulturvård vid Naturvetenskapliga fakulteten (inklusive DaCapo), kulturvvetenskaper vid

Humanistiska fakulteten, kulturgeografi vid Handels, sociokulturella perspektiv vid Pedagogien, International Museum Studies vid Globala studier med flera nämnas. Drar vi dessutom in Chalmers arkitektur och Borås textilhögskola så har vi ett kluster i världsklass. Med Campus Näckrosen som nav har vi västlänken nedanför trappan och når Oslo/Köpenhamn inom pendlingsstid. Den kreativa porten i väst.

Studenter och forskare som tar klivet över universitetets tröskel måste förstås känna av denna profil. Här behövs det ett betydande utvecklingsarbete. Varför inte skapa internationella profilerande kulturella och konstnärliga bildningskurser, kalla dem Go:modules och gör dem obligatoriska för att erhålla en examen från vårt lärosäte. Våra professorer och toppforskare undervisar självfallet vid dessa kurser och bidrar på så vis till vår gemensamma profil.

VARSÅGOD. En ny profil för Göteborgs universitet, det första i Europa som vågade anta en konstnärlig profil!

ULF DALNÄS
MEDARBETARE
VID GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Slutreplik: Läs själv vad förslaget betyder

UNIVERSITETSSEKRETERARENS och universitetsjuristens svar visar att frågan om upphovs- och nyttjanderätt är komplicerad. I stället för att påstå att SULF "har läst fel" – vari dessa missuppfattningar består framkommer inte – borde kraften ligga på att klargöra vad förslaget konkret innebär för GU:s lärare, innan det antas. SULF har tagit fram en skrift,

Universitetslärarens upphovsrätt, för den som vill läsa mer. Skriften är gratis för SULF-medlemmar och kan beställas på www.sulf.se/skriftserie.

CATRINE FORSNABBA
ORDFÖRANDE I SULF
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

Vårens arbetsplatsmöte i Jonsered!

Under våren kan ni förlägga ert arbetsplatsmöte på Jonsered's herrgård med dess fantastiska miljö. Priset är 260 kronor per person.

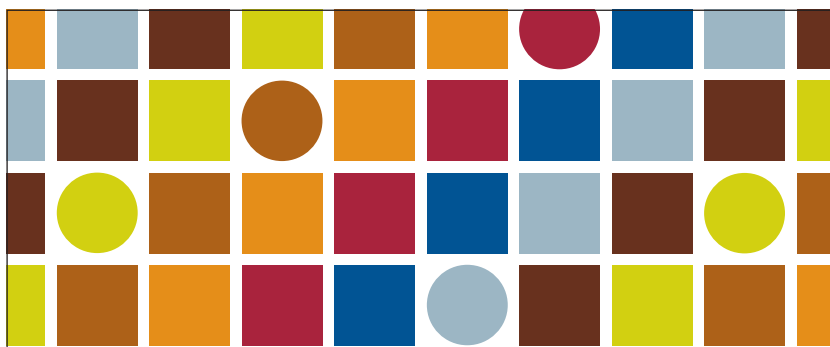
Varmt välkommen!

GÖTEBORGS UNIVERSITET

konferensbokning@gu.se | 031-786 5959

GU Online 25 april

Upp i det blå?

En temadag om "molntjänster" som pedagogisk möjlighet

Dropbox, Youtube, Google Docs och hundra andra nätverktyg – hur använder vi dom på ett bra sätt? Hur undviker vi problemen?

- *Molnet, sociala medier och upphovsrätt* med Mathias Klang (forskar om bland annat upphovsrätt och sociala medier)
- *Paneldiskussion om upphovsrätt och IT-säkerhet* – vad kan jag göra, vad bör jag undvika och vad får jag helt enkelt inte göra?
- Universitetsbiblioteket med flera ger intensiva, praktiska workshops om användbara appar och webbtjänster (CiteULike, Goodreader, Sunets nya Box, och mycket mycket mer)

Anmälan senast den 23 april läs mer på www.pil.gu.se/guonline

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Börja träna på Fysiken!

Du vet väl om att du som är anställd vid Göteborgs universitet har personalpris på Fysiken?

Multikort 274 kr/mån

Träna fritt på Kaserntorget, Gibraltargatan och Klätterlabbet.

Combikort 253 kr/mån

Träna fritt på 2 av våra anläggningar.

Singlekort 232 kr/mån

Träna fritt på 1 av anläggningarna (Klätterlabbet 214 kr/mån).

Priserna gäller autogiro 12 månader. Priserna gäller t.o.m. 31 dec 2012.

Vårt utbud

- Badminton
- Basket
- BODYBALANCE
- BODYCOMBAT
- Bordtennis
- Challenge
- Coreboll
- CrossFit
- CXWORX
- Cykel
- Dansklasser
- Funktionell Träning
- Gym
- Gympa
- Innebandy
- Innefotboll
- Klättring
- Krafttag
- Löpning
- Stepklasser
- TRX
- Vattengympa
- Volleyboll
- Yoga

www.fysiken.nu

fysiken
något för alla

LÄSARBREV

Hur gick det sedan?

EN VECKA EFTER reportaget i GU-Journalen blev jag informerad om att jag inte kan räkna med fortsatt förordnande efter 30/6.

Jag, som vill jobba heltid! Varför skyndade sig inte Reinfeldt och regeringen att lagstifta om rättighet (inte skyldighet) att jobba till 75?! Jag vill inte förvisas till professionell överksamhet, tvingas in i arbetslöshet för resten av livet, låta allt mitt know-how kapslas in för alltid. Inte ännu, inte nu, när jag har som allra mest att bidra med: kunskap, erfarenhet, säkerhet, representativitet, vilja, energi och bred språkkunskap.

Jag har under åren byggt upp ett mycket väl fungerande nätverk till glädje och nytta för studenter och lärare. Jag koordinerar flera internationella projekt och har idéer och respons för nya. Det är möjligt att "lämna över" konkreta fakta och rutiner som styr ett jobb, men det som bygger på personliga egenskaper och talanger, personliga relationer och kontakter, kan inte överlämnas. Det går till stor del förlorat och måste ersättas, byggas upp med något nytt.

SJÄLVKLART VARAR ingenting hur länge som helst, men det förefaller som resursslöseri, personellt och ekonomiskt, att göra sig av med medarbetare som har potential att med hög effekt under ytterligare ett antal år bidra till utveckling och fruktbar verksamhet.

Det är ur alla perspektiv – individers, institutioners, samhällets – förödande att det till syvende och sist i Sverige är personnumret som tillåts styra, oavsett vilka lysande egenskaper en person besitter, oavsett vad han/hon fortsättningsvis skulle kunna åstadkomma. Dock finns, till

och med i det åldersfixerade Sverige, hoppningivande undantag, som till exempel Jan Eliasson och Arvid Carlsson – fast kanske man först måste vara världsberömd för att få fortsätta sin karriär efter 67?

Ett av mina motto är "Age is a state of mind". Jag läste idag Jan Eliassons: "Age is a matter of mind. If you don't mind, it doesn't matter."

JAG VILL FORTSÄTTA verka i en konstellation av människor i olika åldrar, på olika nivåer och med olika kompetenser. Om du, liksom jag, anser att det är rent för djävligt att kompetenta, högpresterande, friska och starka människor "skrotas", eftersom deras personnummer börjar med "fel" siffra (nästan lika absurt som att utrota människor med "fel" hudfärg) hjälp mig då att kämpa för en jämlikhet värd namnet, hjälp mig att verka för att vi självklart skall få medbestämmande vad avser rätten att själva bestämma när det är dags att gå i pension. Befolkningen i Sverige lever allt längre. Hur vettigt är det att hindra friska, starka medborgare att förvärvsarbeta, tvinga dem att leva på pension de sista tjugo-trettio åren av sitt liv? Vore det inte en utmaning för statliga myndigheter att vara trendsetters när det gäller att låta goda krafter bland personalen fortsätta sin anställning oavsett personnummer?

MARGARETA HANNING

HÖGSKOLAN FÖR SCEN OCH MUSIK

Läs reportaget om Margareta på: www.gu-journalen.gu.se.

LÄRARE ELLER ADMINISTRATÖR VID GU?

Studiebesök, kontaktresa eller undervisningsppdrag hos ett av våra utomeuropeiska partneruniversitet?

NU ÄR DET DAGS ATT ANSÖKA!

Internationell personalmobilitet riktar sig både till undervisande och till administrativ personal.

DEADLINE FÖR ANSÖKAN: 17 APRIL 2012

www.gu.se/internationellmobilitet

GÖTEBORGS UNIVERSITET

NY PÅ JOBBET

LOUISE ADERMARK är ny docent i neurobiologi. Hon forskar om nya behandlingar av alkoholberoende och missbruk. Bland annat visar hon hur minnesprocesser förändras av alkohol, både direkt, och efter en längre tids måttfull konsumtion.

ANDERS AHNLIID är ny medlem i Handelshögskolans råd. Han är diplomat och tillträdde i höstas som chef för Sveriges OECD- och UNESCO-delegation i Paris.

INGVAR BOSAEUS är ny adjungerad professor i klinisk nutrition. Han forskar bland annat om effekter av nutritionsbehandling.

HELENA BRISBY är ny adjungerad professor i ortopedi och forskar om ryggvärk.

LARS GAHNBERG är ny adjungerad professor i oral hälsa och samhällsodontologi, med speciell inriktning mot den äldre människans odontologiska problematik.

DAG HEDMAN är ny professor i litteraturvetenskap. Han forskar om populärlitteratur.

BENGT JOHANSSON, föreståndare för Nationellt centrum för matematikutbildning, har utsetts till universitetets förste professor i matematikämnets didaktik. Han befordras till professor med hänvisning till hans sammantagna insatser för matematikdidaktisk forskning, hans banbrytande insatser för svensk matematikundervisning och som brobyggare mellan forskning och undervisning.

JENNY KINDBLOM är ny docent i experimentell medicin, särskilt endokrinologi. Hon forskar om hormoners betydelse för fetma, särskilt hos barn, och om vilka konsekvenser detta har för framtida sjukdomar.

LARS LADFORS är ny docent i obstetrik och gynekologi. Hans forskar om vanliga komplikationer under förlossningsarbete.

GÖRAN LARSSON är ny professor i religionsvetenskap med inriktning mot religionshistoria. Han forskar om islam.

ANNA-SOFIA MAURIN är ny professor i teoretisk filosofi och forskar bland annat om huruvida egenskaper verkligen finns.

DAN MELLSTRÖM är ny adjungerad professor i geriatrik. Han är en av världens ledande forskare inom benskörhet.

KERSTIN NILSSON är ny professor i vårdpedagogik med inriktning mot kompetens, kompetensutveckling och ledarskap inom vård och omsorgsverksamhet.

PETER NYSTRÖM är ny chef för Nationellt centrum för matematikutbildning. Han har tidigare varit universitetslektor vid Umeå universitet och är för närvarande projektledare för de nationella proven i matematik.

MARIE SMEDBROS blir 1 maj ny chef för Serviceavdelningen, då nuvarande chefen Lars-Göran Sandgren går i pension. För närvarande är hon chef för Sahlgrenska akademins utbildningsavdelning.

KARI STEIHAUG är ny adjungerad professor i textilkonst vid HDK. Hon forskar bland annat om stickning.

ALEXANDER STYHRE, professor vid företagsekonomiska institutionen, är sedan 1 januari redaktör för Scandinavian Journal of Management (SJM). Maria Persson, institutionsadministratör, har samtidigt fått uppdraget som redaktörsassistent. SJM är den officiella tidskriften för Nordisk företagsekonomisk förening som är ett internationellt forum för innovativ och avancerad forskning kring olika aspekter av management. SJM, som grundades 1985, är upptagen i Web of Science och Social Sciences Citation Index.

MÅNS SÖDERBOM är ny professor vid Enheten för utvecklings ekonomi vid Handelshögskolan. Han forskar i huvudsak om företagandets villkor i Afrika söder om Sahara men har även studerat inbördeskrig och fredsprocesser.

SVANTE ÖSTLING är ny docent i psykiatri. Han forskar om psykisk ohälsa hos äldre och har bland annat kunnat visa att mer än var femte 85-åring lider av hallucinationer och vanföreställningar.

Inst. för biologi och miljövetenskap

Jeoren Brijis, doktorand
Maria Norevik André, forskare

Inst. för biomedicin

Hedvig Engström, forskare
Ida Gustafsson, biträdande forskare
Harvey Fernandez, forskare

Inst. för data- och informationsvetenskap

Birgit Grohe, universitetsadjunkt
Matthias Tichy, universitetslektor

Inst. för fysik

Mattias Eng, forskare
Petra Träskelin, postdoktor

Inst. för globala studier

Neva Leposa, doktorand
Mararja Riechers, projektassistent

Inst. för historiska studier

Ann-Sofie Andersson, doktorand
Kim Olsen, doktorand
Serena Sabatani, postdoktor
Sophia Tolmacheva, doktorand

Inst. för kemi och molekylärbiologi

Peter Berntsen, forskare
Annika Träff, postdoktor
Ivana Uzelac, doktorand

Inst. för kliniska vetenskaper

Albert Castellheim, universitetslektor
Aina Danielsson, universitetslektor
Goditha Premaratne, postdoktor

Inst. för medicin

Emil Andreasson, doktorand/projektassistent
Olivia Arodell, projektassistent
Anni Borgman, administratör
Elisabeth Gustafsson, institutionsadministratör
Sama Islam, doktorand
Chris Jansson, biolog
Gösta Liljeqvist, gästlärare
Susanne Möll, kursadministratör

Inst. för odontologi

Peter Börjesson, projektassistent
Jessica Skoogh, doktorand/universitetsadjunkt

Inst. för socialt arbete

Rakel Berman, biträdande forskare
Katarina Hollertz, universitetslektor

Inst. för vårdvetenskap och hälsa

Karolina Linden, doktorand
Jonna Norman, doktorand
Eva Robertson, universitetslektor

Sahlgrenska akademins kansli

Kerstin Danielsson, informatör
Kristin Martinsson, personalhandläggare
Sofia Öhlund, personalhandläggare

Statsvetenskapliga inst.

Sten Dieden, biträdande forskare
Natalia Stepanova, biträdande forskare

Övriga

Fawad Awais, doktorand på företags-ekonomiska inst.
Ingvor Berndt, samordnare på studentavdelningen
Mattias Ek, projektassistent på inst. för geovetenskaper
Carina Eliasson, informatör på fakultetskansliet för naturvetenskap
Matilde Eriksson, administratör på fakultetskansliet för utbildningsvetenskap
Denis Frank, universitetslektor på inst. sociologi och arbetsvetenskap
Niclas Fredriksson, biträdande forskare på Högskolan för scen och musik
Erik Gustafsson, projektassistent på Handelshögskolans fakultetskansli
Niklas Johansson, ekonom på inst. för journalistik och masskommunikation
Monica Johansson, universitetslektor på inst. för pedagogik och specialpedagogik
Lejla Julardzija, lokalvårdare
Beata Jungselius, doktorand på inst. tillämpad IT
Bodil Karlsson, biträdande forskare på psykologiska inst.
Yumi Karlsson, utbildningsadministratör på inst. för språk och litteraturer
Elisabeth Rietz Leppänen, doktorand på inst. för pedagogik, kommunikation och lärande
Josefine Lippens, lokalvårdare
Linn Lundborg, personaladministratör på personalavdelningen
Maria Magnusson, inst. för kost och idrottsvetenskap
Ann-Sofie Nord, ekonom på avdelningen för kirurgi
Helle Ploug, universitetslektor på inst. för marin ekologi
Antonija Sternberger, projektassistent på inst. för neurovetenskap
Frida Söderström, receptionist på serviceavdelningen
Maria Ölund, projektsamordnare på Göteborgs Miljövetenskapliga Centrum

UTMÄRKELSER

ULRIKA LAGERLÖF NILSSON, institutionen för historiska studier, är en av tre forskare som får Per Nyströms vetenskapspris 2011 utdelat av Kungliga Vitterhets och Vetenskapssamhället i Göteborg. Hon får priset för sin doktorsavhandling *Med lust och bävan - Vägen till biskopsstolen inom Svenska kyrkan under 1900-talet*.

ULF LEKHOLM, professor emeritus vid Sahlgrenska akademien, har mottagit det prestigefyllda The Nobel Biocare Brånemark Osseointegration Award av the Academy of osseointegration. Han får priset för sitt arbete med tandimplantat.

ANSLAG

Professor **MILOS PEKNY** leder Laboratoriet för astrocytbiologi och regeneration i centrala nervsystemet, som är en partner i forskningsprojektet Targeting brain inflammation for improved functional recovery in acute neurodegenerative disorders. Detta omfattande EU-projekt, som har sin bas i sju olika forskargrupper och två biotechföretag från Sverige, Israel, Storbritannien, Tyskland, Schweiz, Italien och Frankrike, får nu 12 miljoner euro i forskningsmedel för att utveckla nya terapeutiska strategier som kan stödja återhämtning och funktionsåterkomst efter stroke.

AKSEL SUNDSTRÖM, doktorand vid statsvetenskapliga institutionen, har tilldelats ett stipendium på 20 000 kronor från Hvitfeldtska stiftelsen. Pengarna går till ett avhandlingsprojekt som handlar om hur korruption inom statlig förvaltning i utvecklingsländer förhindrar regel efterlevnad bland naturresursanvändare.

ARRANGEMANG

Vetenskapsfestivalen

Allt sitter i hjärnan är temat för årets Vetenskapsfestival, ett av Europas ledande populärvetenskapliga evenemang med cirka 70 000 besök. I år pågår festivalen den 25-29 april. Svenska och utländska toppforskare presenterar det senaste inom modern hjärnforskning, som är på väg att bli världens största forskningsområde.

Vårens akademiska kvartar

29 mars: **Måltidsturism i Västra Götaland** med Lena Mossberg

5 april: **Påskan i olika religioner** med Viktor Aldrin

12 april: **Förskolebarns datoranvändning** med Wolmet Barendregt

19 april: **Latinets roll idag** med Karin Tikkanen

26 april: **Skydda den nyfödda hjärnan** med Carina Mallard

3 maj: **Hållbar konsumtion** med Cecilia Solér

Samtliga föreläsningar äger rum i Bokias butik, Avenyn 21, och börjar klockan 12:30.

EAIE Academy den 23-27 april

Göteborgs universitet står värd för EAIE Academy den 23-27 april, då allt kursutbud samlas till en vecka och en värd. I Göteborg planeras 11 kurser på 2-3 dagar inom olika områden: internationell studentrekrytering, marknadsföring, att undervisa i det internationella klassrummet, alumniverksamhet, krishantering, joint och double degrees, sommarkurser med mera. Deadline för registrering är den 2 april.

Mer information om EAIE Academy hittar du på www.gu.se/academy. Hela kursutbudet finns på: www.eaie.org/gothenburg.

Workshopar om sociala medier

Under våren arrangeras fyra workshopar om sociala medier på Göteborgs universitet, varav den första genomfördes i början av mars. Datum för de kommande mötena är 3 april, 26 april samt 24 maj. Alla anställda vid universitetet är välkomna. Arrangör är externa relationer vid Gemensamma förvaltningen och är ett samarbete med Mathias Klang, forskare på institutionen för tillämpad IT. Anmälan och mer information finner du på publicera.gu.se/socialamedier.

Sociala medier och min forskning
Tisdag 3 april, 10-12

Vem pratar om dig i sociala medier?
Torsdag 26 april, 10-12

Sociala myndigheter? Sociala medier och myndighetsrollen
Torsdag 24 maj, 10-12

Gender and Democracy

Nationalistiska, reaktionära och fundamentalistiska rörelser kan ses som ett hot både mot demokrati och mot jämställdhetspolitik. Konferensens målsättning är att undersöka relationen mellan genusstudier och feministisk aktivism.

Plats: Pedagoggen

Tid: 11-13 april.

Läs mer på: <http://ips.gu.se/english/cooperation/conferences/gea2012/>

ÖVRIGT

Jörgen Larsson
månadens miljöprofil

Tids- och miljöforskaren Jörgen Larsson vid sociologiska institutionen har utsetts till februari månads miljöprofil för sin forskning om beteendeförändringar, klimatomställning och hållbar utveckling.

Jörgen Larsson har tillsammans med forskare på Chalmers skrivit rapporten *Klimatomställningen och det goda livet* som Naturvårdsverket nyligen publicerade. I rapporten utforskas en tredje väg som innebär att klimatomställningen visserligen kommer att kräva beteendeförändringar, men att vissa av dessa kan vara gynnsamma för människors välbefinnande. Den 23 mars disputerade han med avhandlingen *Studier i tidsmässig välfärd - med fokus på tidsstrategier och tidspolitik för barnfamiljer*.

JOHAN HERTZ,
tidigare adjungerad professor vid

Sahlgrenska akademien, har nyligen sett sin tjugofemte doktorand disputerat: läkaren Petur Petursson som försvarade en avhandling om störningar i sockeromsättningen vid kranskärslsjukdom och dess betydelse för prognosen.

FREDRIK BÄCKHED,
föreståndare för

Wallenberglaboratoriet, har tillsammans med sin forskargrupp vid Sahlgrenska akademien upptäckt en tidigare okänd mekanism som hjälper tarmens bakterier att påverka hur blodkärl bildas. Resultatet har presenterats i Nature och ses som ett viktigt steg mot framtida behandling av tarmsjukdomar och fetma.

THOMAS VESTIN,
personalchef vid

Göteborgs universitet sedan 1 maj 2011, slutar sin tjänst den 30 juni. Han slutar för att återgå till sin tidigare anställning vid Regeringskansliet.

Vad tror du
GU är mest känt
för om 10 år?

Olof Stenman-Johansson
Professor och prorektor på Handelshögskolan

- **FÖR SIN FRAMSTÅENDE** fler- vetenskapliga forskning om mänsklighetens ödesfrågor, som lösningen av globala miljöproblem och fattigdomsbekämpning. Det visade sig gå alldeles utmärkt både att publicera denna forskning i de mest framstående tidskrifterna och att göra verklig skillnad, trots att många länge var pessimistiska.

Lena Wängnerud
Professor i statsvetenskap

- **ATT VARA ETT** universitet med stark internationell förankring. GU ska vara en självklar nordisk partner när olika projekt och nätverk söker samarbeten. Inom området opinion och demokrati satsar vi stenhårt på förnyelse av våra datainsamlingar. Så blir vi intressanta för andra forskare. Sedan hoppas jag på ökad jämställdhet.

Joakim Larsson
Docent i fysiologi

- **FÖR SIN BREDD** och kvalitet i utbildningen, och därmed sin förmåga att dra till sig duktiga studenter. Forskningsmässigt hoppas jag vi lyckas vända nedåtgående finansieringstrender på flera håll, och att vi om tio år kommer att vara särskilt kända för vår spetsforskning inom profilmråden som till exempel miljö och marina frågor.

Katarina Borne
Utredare på avdelningen för analys och utvärdering

- **GU UPPFATTAS** som en stark och spänstig aktör med ett stort samhällsintresse och stark integritet. Forskare lockas till GU genom att lärosätet erbjuder en miljö som främjar den egna drivkraften att forska. GU har även utvecklat en studiemiljö där samverkan med näringslivet och andra samhällsaktörer är kreativ och självklar. Studenter och forskare går med lätthet fram och tillbaka mellan akademien och övrigt arbetsliv.

Sylva Frisk
Studierektor på institutionen för globala studier

- **ATT VI TOG FRÅGAN** om hållbar utveckling från obskyra små gröna klöver i utbildningskatalogen till "nästa nivå" och skapade de mest spännande och tvärande utbildnings- och forskningsmiljöer med fokus på global/lokal hållbar utveckling.

Afrikansk kultur – vad är det?

Det var en av många frågor Maria Gustavson funderade över när hon var i Namibia och Botswana för att undersöka hur människor där arbetar med revision.

– Jag hade fått lära mig att afrikansk byråkrati både är och bör vara annorlunda än den västerländska. Men så var det inte.

MARIA GUSTAVSON hade två föreställningar i huvudet när hon reste ner till södra Afrika för att undersöka revisionen där: dels den allmänna uppfattningen att offentlig förvaltning inte fungerar något vidare i Afrika, bland annat på grund av en utbredd korruption, dels att utvecklingsländer måste få hitta sina egna sätt att lösa problem på och inte tvingas ta över västerländska byråkratiska normer.

– Men om inte revisionen fungerar som den gör här, hur fungerar den då? var den fråga jag ställde. Att jag bestämde mig för att studera just revision beror på att det är något som finns överallt i förvaltningen och samhället, och den funktionen är viktig för hur vi ser på demokratin.

Först reste hon till Sydafrika. Där hjälpte en lokal organisation henne med rekommendationer som gjorde att hon bland annat kunde studera riksrevisionerna i Namibia och Botswana.

– Jag var sammanlagt cirka sex månader i Afrika, och var med på kurser, konferenser och möten. Revisorerna var generellt välkommande och öppna.

TILL SKILLNAD FRÅN Maria Gustavsons förväntningar visade det sig att revisorerna i Afrika var måna om att följa samma internationella standarder och transparenta arbetssätt som finns i andra delar av världen. De verkade heller inte se några problem med att ta över västerländska normer.

– Tvärtom påpekade de fördelarna med att revision ser ungefär likadant ut varhelst man kommer i världen. Det innebär bland annat att de kan hjälpa varandra över nationsgränserna, utbyta erfarenheter och dessutom söka jobb i grannländerna.

Ett skäl till att forskare brukar anse att den offentliga sektorn i Afrika varken kan eller bör ta efter vårt västerländska sätt att arbeta är att afrikanska samhällen i mycket

högre grad än våra uppfattas som knutna till klaner eller lokala gemenskaper. Men även om lokalsamhället är viktigt har de flesta människor lojaliteter gentemot fler än bara en enda grupp, påpekar Maria Gustavson.

– Det var tydligt att revisorerna i södra Afrika hade en yrkesstolthet och betraktade sig som en del av en internationell profession. Deras uppgift är att kontrollera att skattemedel används på rätt sätt och det är något de tar på allvar.

Överhuvudtaget har erfarenheterna från Afrika fått Maria Gustavson att fundera över hur vi ser på nationalitet och kultur.

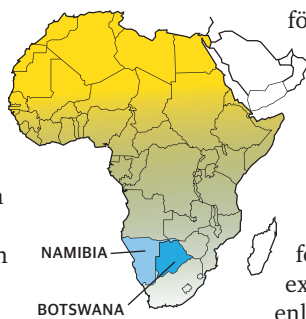
– Vad är typiskt botswanskt? Eller för den delen, typiskt svenskt?

Det är ju något som ständigt förändras och något som botswanier och svenskar själva bör få bestämma om. Visst är det sant att många internationella organisationer är dominerade av väst och självklart vore det fel att tvinga tjänstemän från exempelvis Namibia att arbeta enligt våra principer. Men måste

beprovade metoder förkastas enbart för att de kommer från väst? Det tycker inte revisorerna i södra Afrika.

EFTER DISPUTATIONEN har Maria Gustavson fått en tjänst inom institutet Quality of Government. Och hon har nyligen fått forskningsmedel för en mer teoretisk och empirisk undersökning av vilken roll revisionen har i demokratin och hur den påverkar olika aspekter av samhället.

– Men det skulle också vara intressant att studera varför olika skandaler, som mutaffärerna i Göteborg, kan uppstå, trots att vi har revisorer som är utbildade för att granska offentlig verksamhet. Anser de inte att det är deras uppgift att slå larm, eller gör de det men på ett sätt som av någon anledning inte uppmärksammas? För en revision som inte fungerar är ju ganska poänglös. Och om skandalerna inträffat i Windhoek istället för i Göteborg, hade de då uppfattats som något typiskt afrikanskt?

MARIA GUSTAVSON

AKTUELL: Har nyligen disputerat på avhandlingen *Auditing the African State. International Standards and Local Adjustments*.

ÅLDER: 34 år.

FAMILJ: Sambo.

BOR: I centrala Göteborg.

INTRESSEN: Träning, gärna skidåkning samt resor.

TEXT **EVA LUNDGREN, MINNA MÅNSEN**
FOTO **JOHAN WINGBORG**